

Цінуємо, Експериментуємо, Надихаємо,
Творимо, Розвиваємо

КВІТЕНЬ, 2023 р., №4 (7)

ОСВІТНІЙ ФОКУС

Електронне видання комунальної установи Хмельницької міської ради
«Центр професійного розвитку педагогічних працівників»

**Комунальна установа
Хмельницької міської ради
«Центр професійного
розвитку педагогічних
працівників»**

м. Хмельницький,
вул. Свободи, 2/1
+38 (097) 400-49-07
khmcenterteachers@gmail.com

Офіційний сайт ЦПРПП

<https://cprpp.khm.gov.ua/>

- ✓ Інформація про діяльність професійних спільнот педагогічних працівників
- ✓ Інформація про можливості професійного розвитку педагогів
- ✓ Методичний супровід
- ✓ Психологічна служба
- ✓ Реєстрація до професійних спільнот
- ✓ Заовлення консультацій

У сучасному світі, коли екологічні проблеми стають все більш актуальними, формування екологічної компетентності є особливо важливим завданням для закладів освіти.

Концепція Нової української школи визначає екологічну компетентність як одну із ключових компетентностей, які необхідно формувати у здобувачів освіти. Суть цієї компетентності – в умінні розумно і раціонально користуватися природними ресурсами, здатності дотримуватися здорового способу життя, усвідомленні основ екологічного природокористування, дотриманні правил природоохоронної поведінки, ощадного використання природних ресурсів, розуміючи важливість збереження природи для сталого розвитку суспільства.

Формування екологічної компетентності вже з раннього віку є важливим елементом виховання дітей. Дошкільний вік - це час, коли дитина формує свій світогляд, отримує елементарні знання про навколишній світ та навчається діяти в ньому. Тому важливо в цей час надавати дітям екологічну освіту, щоб вони зрозуміли, як важливо дбати про довкілля та які дії сприяють збереженню природних ресурсів.

Маємо сподівання, що досвід педагогів закладів дошкільної та загальної середньої освіти Хмельницької міської територіальної громади у напрямку формування екологічної грамотності та екологічної культури здобувачів освіти стане у нагоді освітянам на шляху до підвищення якості освітнього процесу та надихне на створення власного освітнього контенту.

У ЦЬОМУ НОМЕРІ:

ДОШКІЛЬНА ОСВІТА

Олена ЛЕГЕНЧУК, Лілія РУДНИЦЬКА

Освітні ситуації з використанням лепбуку «Земля – наш дім» 2

Олена ОПАНАСЮК

Значення екологічних ігор для виховання патріотизму у дошкільників 4

Жанна ВЕЗДЕНЕЦЬКА

Заняття екологічного спрямування з використанням інноваційних технологій (Lego-цеглинок, мнемотехніки, графосмужок) для дітей старшого дошкільного віку 6

Галина ЛЕГА

Формування свідомого ставлення дошкільників до навколишнього середовища у процесі впровадження освітнього курсу «Освіта для сталого розвитку» 8

Ганна БУЛАК

Бережемо папір – бережемо ліс (Заняття для дітей старшого дошкільного віку) 10

Галина РИБАК

Формування екологічної компетентності у дітей дошкільного віку засобами музейної педагогіки 12

Любов ГРИШКО

Тиждень екологічної творчості 14

ПОЧАТКОВА ОСВІТА

Наталія БЕНДІЙ

Маніпулятивні дидактичні ігри – дієвий засіб інтеграції математичної та екологічної компетентностей освітнього процесу 16

Марія ШПАК

Формування екологічної компетентності молодших школярів 18

Юліана РОЙ

Екологічна компетентність як запорука здорового покоління в майбутньому 20

Валентина ЧЕРНОМАЗЮК

Збережімо довкілля разом 23

ІНШОМОВНА ОСВІТА

Інна СИВИРИНЮК

Формування екологічної компетентності на уроках англійської мови 25

Галина КАЛІНСЬКА

Формування екологічної компетентності здобувачів освіти на уроках англійської мови в початковій школі 27

МОВНО-ЛІТЕРАТУРНА ГАЛУЗЬ

Олена ЧЕНАШ

Дещо про екологію людини, подвійні стандарти та виживання цивілізації очима філолога (відеоурок зарубіжної літератури за новелою Курта Воннегута «Брехня») 28

ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНА ГАЛУЗЬ

Тетяна ЮХИМЧУК

Формування екологічної компетентності здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти засобами креативної педагогіки 29

ПОЗАКЛАСНА РОБОТА

Лариса СУМШЕНА

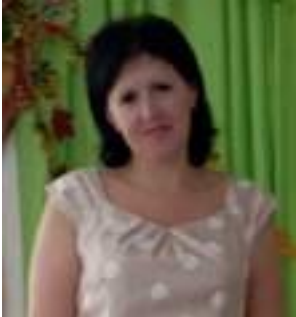
Природа – цінність, якій немає ціни (сценарій ігрового квесту) 31

ТВОРЧИСТЬ ПЕДАГОГІВ

Оксана БОЙКО

Земля – це отчий дім 35

ОСВІТНІ СИТУАЦІЇ З ВИКОРИСТАННЯМ ЛЕПБУКУ «ЗЕМЛЯ – НАШ ДІМ»

**Лілія РУДНИЦЬКА,
Олена ЛЕГЕНЧУК,
вихователі Хмельницького закладу
дошкільної освіти №53 «Веселка»
Хмельницької міської ради**

У гонитві за зручностями, експериментами, дослідженнями Всесвіту ми все більше споглядаємо зірки, ніж дивимось під ноги. А у нас під ногами розігрується справжня драма, в якій ми – головні актори. Ми вибрали для себе роль Господаря, але забули, як хазяйнувати. Адже Господар – це той, хто веде господарство, ним займається. А ми своєю присутністю, недбалістю ніби вивертаємо нашу Землю навиворіт. А вона, в свою чергу, з останніх сил намагається показати нам власну красу, неповторність, повернути до себе увагу.

Проблема екології наразі актуальна, як ніколи. Природа та людина взаємопов'язані. Ми не замислюємося над тим, як дбайливо використовувати природні ресурси, не засмічувати землю, водойми. Люди нарешті задумались над тим, як зберегти нашу планету для майбутнього. Зберегти здоров'я природи та власне здоров'я, майбутнє. А наше майбутнє – це наші діти, яким жити на цій землі.

Ми хочемо, щоб діти любили природу. Щоб вони бачили в ній красу та неповторність. Розуміли її значення для всіх мешканців планети Земля. Тож, створюючи лепбук, ми сподівались, що допоможемо дітям пізнати природу в певній системі, одним із компонентів якої є краса. Системне ознайомлення дітей з явищами і об'єктами природи, їх взаємозв'язками дасть дітям змогу збагнути, відчутти і полюбити природу.

Лепбук у формі максібоксу стане в нагоді дошкільнятам та дорослим. Починаємо!

Використання посібника

Даний посібник допоможе краще пізнати природу, замислитись над наслідками своїх вчинків, навчитись любити і берегти рідну землю, дбати про її благополуччя; сформувати у дошкільників екологічну свідомість та природодоцільну поведінку, цілісне пізнання дошкільниками природного довкілля, всебічний вплив екологічної освіти на різні види діяльності та напрями розвитку дитини; сформувати

інше ставлення до сміття, запустити нові процеси і нові підходи в управлінні відходами, щоб сміття не опинялося в природі і не завдавало шкоди здоров'ю людей та екології.

Опис посібника

- ✓ Полотно-книжка (2 шт.) на твердій основі.
- ✓ Складні макети (ліс, пустеля, гори, річка, море).
- ✓ Зображення тварин, птахів, комах, риб у конвертах.
- ✓ Дидактичні ігри.
- ✓ Художня література.
- ✓ Матеріали для батьків.
- ✓ Дидактичний матеріал про сортування сміття, екологічні катастрофи.
- ✓ Правила поведінки в природі.

ДОШКІЛЬНА ОСВІТА

Освітня ситуація «Мешканці Землі»

- ⇒ Бесіди «Що я знаю про...», «Хто де живе?».
- ⇒ Створення композицій «Риби збираються у зграї», «Лісова компанія», «Пташине товариство».
- ⇒ Цікаві факти про землю.
- ⇒ Бесіди-дослідження «Де живуть комахи?», «На землі, у воді, у повітрі», «З пустелі у воду, з води у гори...».
- ⇒ Дидактичні ігри «Знайди кожному домівку», «Кому потрібні сонечко і дощик?», «Бережемо рідну природу».
- ⇒ Гра-діалог «Пташині розмови», «Якби я став кішкою...».
- ⇒ Спогад «Подорожі родиною».
- ⇒ Загадки про природу.
- ⇒ Картки «Пригоди Краплинки».

Освітня ситуація «Люди і тварини»

- ⇒ Вивчення правил поведінки в природі.
- ⇒ Моделювання ситуації «Разом і окремо», «Куди не потрібно втручатись?», «У всіх свої правила».
- ⇒ Складання історій за макетами.
- ⇒ Хвилинки фантазування «Що можуть тварини (риби, птахи, комахи), а люди - ні?»

Освітня ситуація «Екологія Землі»

- ⇒ Повчальні казки про ресурси Землі, збереження екології.
- ⇒ Пам'ятки про збереження ресурсів Землі для батьків.
- ⇒ Демонстраційні зразки «Вторинне життя речей».

- ⇒ Ігри «Що Землі добре, а що погано?», «Хто винен?», «З чим не можна ходити в ліс?».
- ⇒ Екологічні пазли.
- ⇒ Екологічні знаки.

Освітня ситуація «Сортуємо сміття»

- ⇒ Дослідження «Сортую і не сортую».
- ⇒ Екологічні ланцюжки.
- ⇒ Читання та складання розповідей, казок.
- ⇒ Казка «Як звірята ліс рятували?».
- ⇒ Ігри «Сортуємо правильно», «Як зберегти природу?».
- ⇒ Інформація «Що залишиться на Землі у спадок нащадкам?».
- ⇒ Пам'ятки про сортування.

ЗНАЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ІГОР ДЛЯ ВИХОВАННЯ ПАТРІОТИЗМУ У ДОШКІЛЬНИКІВ

Олена ОПАНАСЮК,
вихователь Хмельницького закладу
дошкільної освіти №20 «Білочка»
Хмельницької міської ради

Принцип національної спрямованості освіти, передбачений державним стандартом та визначений Базовим компонентом дошкільної освіти в Україні, реалізується завдяки використанню дидактичних ігор у практичній роботі в закладах дошкільної освіти. Гра доволі рано входить у життя дітей. В умовах сучасних дошкільних закладів доцільно було б практикувати такі дидактичні ігри, які б були направлені на розвиток у дітей спостережливості, пам'яті, уміння орієнтуватися та дотримуватися правил поведінки у природі.

Важливу роль у цьому процесі відіграють компоненти народної культури, які можуть ефективно вплинути на повноцінний розвиток особистості дошкільника: розвиток емоційної сфери, становлення національної самосвідомості та розуміння взаємозв'язку людини та природи. У народній педагогіці виховання, навчання та розвиток дитини невід'ємно пов'язані з природою.

У цьому аспекті доцільно говорити про можливості включення ігрових форм навчання в систему екологічного виховання з метою виховання патріотизму в дітей, народознавчих знань, любові до рідної України.

Тому мета екологічного виховання полягає у вивченні особливостей екологічних ігор як засобу громадянського виховання дошкільників.

Передбачувані завдання та цілі:

- формування розуміння необхідної гармонії людини з природою;
- оволодіння знаннями про природу свого краю;
- виховання почуття відповідальності за природу як національне багатство, основу життя на Землі;
- розвиток пізнавального інтересу, логічного мислення, вміння аргументувати, доводити.
- сприяння формуванню матеріалістичного світогляду, готовності до активної екологічної діяльності;

- виховання основи глобального екологічного мислення, екологічної культури;
- виховання любові до рідного краю, рідної природи.

Є чимало екологічних ігор, у яких відображено життя тварин, природні явища, трудові процеси, побутові ситуації. У них органічно поєднуються слово і яскрава картинка. Але гра носить не лише цікавий характер, вона є зразком справжнього життя, культури українського народу. Граючи в природничі ігри, діти знайомляться зі світом тварин, комах, явищ природи, правилами поведінки в природній місцевості, що є запорукою виховання національної самосвідомості.

Через яскраві ілюстрації, пізнавальні картинки можна глибше пізнати явища природи, розкрити значення біологічних об'єктів, підвищити інтерес вихованців до рідного краю, що також сприятиме підвищенню їх значення в ідейному, патріотичному та громадянському вихованні. Ігри, які можна запропонувати в еколого-патріотичному вихованні дошкільників, різні за формою і змістом: дидактичні ігри, рольові, ігри вікторини; ігри-вправи (кресворди, ребуси,

ДОШКІЛЬНА ОСВІТА

пояснення прислів'їв і приказок); ігри-подорожі; ігри-змагання тощо.

Ігри супроводжують свята й обряди, розкривають перед дітьми сезонні явища, працю людей тощо. З метою врегулювання дитячої діяльності можна використовувати ігри відповідно до пори року. Так, народні фольклорні ігри та інші жанри традиційної усної народної творчості часто застосовуються дітьми в процесі вільних ігор на природі.

Зокрема, навесні принагідно співаються веснянки-заклички («Вийди, вийди, сонечко!»). Заклички до дощу, сонця, весни, хмар, теплої погоди пробуджують у дітей відчуття спорідненості з природою, формують у них бережливе ставлення до неї. У багатьох закличках поєднується суто дитяче, одухотворене ставлення до сил і явищ природи, турбота про рідну землю. Переважна більшість

примовок в українському фольклорі пов'язана з водою («Іди, іди, дощику!»). Таке ж шанобливе ставлення праукраїнців спостерігаємо у примовках і до Сонця, яке уособлювало не тільки тепло, а й надію на нове життя.

Ігри з природним матеріалом (насіння рослин, листя, різноманітні квіти, камінчики, черепашки) дозволяють закріпити знання дітей про природне середовище, що їх оточує, формують розумові процеси (аналіз, синтез, класифікація). Вихователь організовує такі ігри під час прогулянки, безпосередньо стикаючись з природою: деревами, кущами, квітами, листям, насінням.

Настільно-друковані ігри різноманітні за змістом, навчальним завданням, оформленням. Вони допомагають уточнювати і розширювати уявлення дітей про навколишній світ, систематизувати знання, розвивати розумові процеси. Настільно-друковані ігри різноманітні за видами: парні картинки, лото, доміно, лабіринти, розрізні картинки, кубики, пазли.

В ознайомленні дошкільників із природою особливе значення мають дидактичні ігри патріотичного спрямування. Діти вчаться міркувати, робити висновки, узагальнювати, при цьому тренується їхня увага, пам'ять, розвивається довільне сприйняття. При вирішенні ігрового завдання часто потрібно пояснити свої дії, а це сприяє розвитку мислення. Можна використати такі ігри: «Моя країна-Україна», «Україна-ненька», «Борщ та компот», «В садку та на городі», «Що потрібно для випічки хліба?», «Не нашкодь в лісі», під

час яких закріплюються знання про рослинний та тваринний світ, українські страви та продукти до них, вирощені на полях і в садках України.

Таким чином, за допомогою ігрової діяльності активізується взаємодія дитини з навколишнім світом, створюються умови для пізнавальної активності щодо дослідження природних явищ, що є важливою умовою патріотичного виховання дошкільників.

Список використаних джерел:

- Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти) (нова редакція). Київ, 2021. 38 с.
- Богуш А.М. Українське народознавство в дошкільному закладі. А.М. Богуш, Н.В. Лисенко. К., Знання 2002. С. 36-49.
- Газіна І.О. Формування в дошкільників першооснов національної самосвідомості (психолого-педагогічні особливості). Педагогіка. 2005. №1. С. 8-10.
- Гонський В. Патріотизм як основа сучасного виховання та ідеології держави: студії виховання. Рідна школа. 2001. № 2. С. 9-1.
- Кисельова Н. Виховувати патріотів. Дошкільне виховання. 2001. № 3. С. 2.
- Леценко О.М. Патріотичне виховання дітей дошкільного віку. Дошкільне виховання. 2003. №9. С. 12. ■

ЗАНЯТТЯ ЕКОЛОГІЧНОГО СПРЯМУВАННЯ З ВИКОРИСТАННЯМ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ (LEGO-ЦЕГЛИНОК, МНМОТЕХНІКИ, ГРАФОСМУЖОК) ДЛЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Жанна ВЕЗДЕНЕЦЬКА,
вихователь Хмельницького закладу
дошкільної освіти №26 «Кульбабка»
Хмельницької міської ради

Однією із важливих складових світу, що оточує дитину, є світ природи, а саме: природа рідного краю, серед якої вона росте, спілкується, збагачує життєвий досвід, вчиться її зберігати. Навчати дітей помічати красу довкілля через пісню, вірші, барвисту ілюстрацію, повчальну казку, пізнавальне відео, гармонійно співіснувати з природою та раціонально використовувати її багатства - це і є для мене пріоритетне завдання екологічного виховання дошкільників.

Тема заняття: «ТАЄМНИЦІ ВЕСНИ»

Програмовий зміст: формувати уявлення дітей про ознаки та характерні особливості весняної пори року та про птахів рідного краю, формувати екологічну компетентність, навчати складати речення за графосмужками «Весна», переказувати вірш П.Коваль «Навесні» за допомогою мнемотехніки; виховувати любов до природи.

Матеріали: ноутбук, дидактичні ігри, графосмужки, цеглинки Lego, схеми маршруту, музично – рухлива гра.

Хід заняття

Вступна частина

Доброго ранку, ліси і поля !
Доброго ранку, Україно моя !
Доброго ранку, рідний садочку !
Доброго ранку, земле моя !
Доброго ранку! Всім миру й тепла ! (вітання дітей)

Вихователь: Діти, ви відчули, як повіяло теплом? Це від добрих слів та щирих побажань. Нехай це тепло перенесеться у нашу весняну подорож. Вона буде незвичною, тому що ви розкриєте секрети весни, навчитеся дивуватися весняній природі (відео «Весняна подорож» за вибором педагога).

Вихователь: Пропоную, щоб не заблукати, рухатись за маршрутом.

Завдання 1. Відшукати кошик з квітами та скласти «весняні» речення.

Дидактична гра. Графосмужки «Весна»

Мета гри: розвивати логічне мислення, зв'язне мовлення; формувати вміння будувати речення за схемою.

Вихователь: Діти, ви наче справжні письменники, тому що склали гарні «весняні» речення, в яких розказали про те, які квіти з'явилися навесні у лісі і на клумбі.

ФОРМУВАННЯ СВІДОМОГО СТАВЛЕННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ ДО НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА У ПРОЦЕСІ ВПРОВАДЖЕННЯ ОСВІТНЬОГО КУРСУ «ОСВІТА ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ»

Галина ЛЕГА,
вихователь Хмельницького закладу
дошкільної освіти №20 «Білочка»
Хмельницької міської ради

У наш час економічне та демографічне зростання відбувається з шаленою швидкістю. Відповідно зростає й вплив людства на навколишнє середовище, а соціальна рівновага сильно дисбалансована. Зіткнувшись із надмірною експлуатацією природних ресурсів, екологічними та соціальними кризами, людство запропонувало концепцію сталого розвитку. Надважливо закласти розуміння розумного споживання ще у ранньому дитинстві, у період становлення та формування особистості.

Що ж це за поняття? **Сталий розвиток** — це розвиток, що задовільняє потреби нинішнього покоління без шкоди для можливості наступних поколінь задовільняти свої власні потреби. Важливим аспектом є не лише інформування про сталий розвиток, а й формування нових моделей поведінки і звичок дітей. Є категорія людей, які сталий розвиток називають утопією, адже в усталеному класовому суспільстві концепція рівності вважається неможливою. До того ж на користь «утопічної» критики грає висока вартість реалізації та відсутність центру, який би її гарантував. Але більшість все-таки розуміє, що протягом останніх десятиліть економіка та технології розвиваються коштом екології, а головне — розраховуватися за цей розвиток будуть наші нащадки. Отже, необхідність виховання у дітей вміння заощадливо ставитися до ресурсів (екологічних, економічних та соціальних) у сучасних реаліях є однією із провідних.

Пропоную розглянути основні положення концепції сталого розвитку:

- ⇒ Загальний інтерес прикутий до людини, яка має право на здорове та продуктивне життя в гармонії з природою.
- ⇒ Охорона навколишнього середовища - це невід'ємна частина процесу розвитку і не розглядається окремо.

- ⇒ Задоволення потреби захисту навколишнього середовища, орієнтація не лише на сьогоднішній день, а й на майбутні покоління, передбачення ефективного використання та збереження ресурсів, усунування чи скорочення моделей виробництва та споживання, які не сприяють такому розвитку.
- ⇒ Партнерство, де всі працюють разом, відкритість і прозорість у спільних діях, необхідних для забезпечення сталого розвитку.
- ⇒ Зменшення розриву в рівнях життя між країнами світу, викорінення бідності, збереження здоров'я людей і забезпечення гідного рівня життя.

Тобто, у майбутньому має сформуватися соціоприродна система, здатна розв'язувати сукупність протиріч, що проявляються в наш час, а саме: між природою і суспільством, між екологією та економікою, між розвинутими країнами та тими, що ще розвиваються, між бідними і багатими, між теперішніми і майбутніми поколіннями, між уже сформованими і «розумними» потребами людини (як споживача).

ДОШКІЛЬНА ОСВІТА

Попит на впровадження ідеї освіти для сталого розвитку викликав потребу у нових педагогічних підходах, новому педагогічному змісті. Такою моделлю виступає **педагогіка емпауерменту**. Вона спрямована на переорієнтацію поведінки дітей, зміну способу їхніх думок, перетворення їхньої свідомості на основі зміни світосприймання.

Учені виокремлюють такі загальні принципи емпауермент-педагогіки:

- повага до особистості дитини, її підтримка;
- залучення всіх дітей до навчання з окресленням значущості кожного з них у цьому процесі;
- стимулювання активності дітей запитаннями, а не відповідями;
- побудова заняття на засадах комунікативності, продуктивного й толерантного співробітництва;
- довіра до дитини з боку педагога, надання їй можливості обирати спосіб дії, необхідні засоби й час для його реалізації;
- відсутність змагання, негативного оцінювання, тиску на дитину.

Провідною формою навчання на засадах педагогіки емпауерменту є співпраця дітей у малих групах. Склад цих груп коригується відповідно до бажання дітей, групи динамічні та змінюються від заняття до заняття. Особлива увага приділяється активізації комунікативно – пізнавальних процесів, спільній роботі над обговоренням картини, таблиці, сюжету чи тексту. Впроваджуючи в свою роботу ідеї освіти для сталого розвитку приємно відзначити, що діти залюбки долучаються до спільної діяльності, особливо, коли вона дає їм можливість відчути власну значущість, виявити самостійність у вирішенні проблеми. Важливим аспектом є те, що дитина має не тільки знати, наприклад, про необхідність економити папір для збереження дерев і можливість його вторинної переробки, а й ощадливо його використовувати та разом з дорослими відносити паперові відходи до пунктів прийому макулатури. Педагогіка емпауерменту спонукає і надихає дітей до ресурсозберігаючих дій.

Важливо також систематично та змістовно проводити роботу з батьками як з головним авторитетом у дитячій свідомості. Батьки та педагоги мають спільно окреслити вимоги до дитини, усвідомити значущість педагогічної співпраці та опанувати знання і щоденно використовувати у повсякденному житті уміння та навички, орієнтовані на сталий розвиток.

Тож, працюючи над реалізацією засад сталого розвитку у роботі з дошкільнятами, необхідно навчити їх визначати кордони, в яких має розвиватись цивілізація (у контексті екологічної сфери, зокрема). Охорона і раціональне використання ресурсів, таких, як прісна вода, моря, океани, а також земля, повітряний басейн; збереження біологічного різноманіття; боротьба з вирубкою лісів; переробка відходів; збереження екосистем для підтримання життя як невід'ємної складової стійкого розвитку людського потенціалу.

Опираючись на Базовий компонент дошкільної освіти (державний стандарт дошкільної освіти), ми маємо донести дітям, що життя людини неможливе без природи. Вихованці мають усвідомити необхідність заощаджувати енергію, воду, сортувати сміття тощо. Я, як педагог, намагаюсь сформувати в дітей початкові уявлення про сталі дії та поведінку, усвідомлення необхідності охорони ресурсів Землі та особистої участі у цьому кожного мешканця планети, розвиток ефективних звичок соціальної поведінки, споживання ресурсів та збереження природи.

Особливості впровадження в освітній процес ЗДО ідей сталого розвитку зумовлені специфікою розвитку дошкільників, однак принципи освіти для сталого розвитку є загальними для усіх. І головний принцип полягає в тому, щоб сформувати в сучасного покоління уявлення про необхідність скеровувати розвиток суспільства у потрібне русло, прагнути до гармонійного, стабільного й безпечного життя сьогодні і в майбутньому.

Список використаних джерел:

- *Базовий компонент дошкільної освіти / Науковий керівник: за ред. А. М. Богуш. - Київ: Видавництво МОН, 2012. – 26 с.*
- *Дошкільнятам – освіта для сталого розвитку : навч.-метод. посіб. для дошкільних навч. закладів / Н. Гавриш, О. Саприкіна, О. Пометун; за заг. ред. О. Пометун. – Д. : «ЛІРА», 2014. – 120 с.*
- *Ключові ідеї освіти для сталого розвитку/ сторінка вихователя ЗДО №18 «Чебурашка», м. Сміла, Черкаської обл. // Електронний ресурс. Режим доступу: <http://surl.li/gbjvg>*
- *Освіта для сталого розвитку – новий напрям у сучасній освіті/ сторінка вихователя Центру розвитку дитини «Гармонія», м. Южноукраїнськ Миколаївська обл. // Електронний ресурс. Режим доступу: <http://surl.li/gblym>*

БЕРЕЖЕМО ПАПІР – БЕРЕЖЕМО ЛІС (Заняття для дітей старшого дошкільного віку)

Ганна БУЛАК,
вихователь Хмельницького закладу
дошкільної освіти №50 «Лелеченька»
Хмельницької міської ради

Життя в стилі «ЕКО» - сьогодні не просто тренд, а необхідність. Як сформувати в дошкільників модель еколого доцільної поведінки на засадах сталого розвитку? Як залучити їх до збереження ресурсів планети? Як на практиці показати важливість ціннісного ставлення до природи?

Мета: допомогти дошкільникам усвідомити необхідність збереження природних ресурсів та особистої відповідальності за майбутнє; ознайомити з процесом виготовлення та переробки паперу, можливістю його вторинного використання; розвивати вміння висловлювати свою думку, приймати самостійно рішення щодо власного стилю життя; виховувати бажання економно використовувати папір.

Матеріал: журнали, газети, альбоми, презентація «Як з'явився папір?», «папероїд», герой Пайпермен, «паперова» STREAM-лабораторія «Маленькі дослідники»: сітка, міксер, клей ПВА, крохмаль, «валик», готова паперова маса, серветки зеленого та рожевого кольору, кружечки зеленого, жовтого, білого кольорів для вправи «Вибір»

Попередня робота: досліди з папером в STREAM-лабораторії «Маленькі дослідники».

Хід заняття

(Діти парами стають в коло)

Привітання: вправа «Каруселька»:

Я скажу привіт тобі,
Твій привіт летить мені.
Ми – хороші друзі,
посміхнемось, друже.

Бесіда «Секрети виготовлення паперу»

(Вихователька звертає увагу дітей на книги, журнали, газети, альбоми, які лежать на столику)

- З чого зроблені ці предмети?
- Як ви використовуєте папір вдома, в дитсадку?
- Чи знаєте ви, з чого виготовляють папір?
- Чи хочете ви дізнатися, як з такого величезного дерева отримують красиві книги, журнали, газети?

Показ презентації «Цей загадковий світ паперу»

<https://drive.google.com/file/d/1Dt8lJQwWXPx08V PBzw5Nvj8oWlYV6ntc/view?usp=sharing>

Бесіда-міркування (після перегляду презентації)

- Ви мали змогу побачити, який складний і довгий шлях виготовлення паперу. Ми маємо економити папір, бо можуть загинути всі дерева.
- Як ви вважаєте, які біди може спричинити знищення дерев на Землі?
- Що було б, якби в нашому житті насправді зник увесь папір?
- Що ми можемо зробити, щоб зберегти дерева?

Зустріч з Пайперменом

Вихователька. Пригадайте, куди ми раніше викидали залишки паперу? *(відповіді дітей)* Але нещодавно в нашій групі поселився ... «папероїд». Це така дивна істота, яка «поїдає» папір. Давайте подивимося, чи багато паперу там зібралось. *(Діти відкривають папероїд і бачать там багато використаного паперу)* У нашого папероїда є друг-помічник – Пайпермен. Зараз ми йому зателефонуємо, і він допоможе вирішити нашу проблему.

Заходить Пайпермен в паперовому одязі.

Пайпермен. Добрий день. Я – Пайпермен, Моє ім'я утворилося від англійських слів «rare» - папір та «man» - людина. Я збираю використаний папір та відвожу його в пункти прийому та переробки

ДОШКІЛЬНА ОСВІТА

паперу. Я буваю на паперових фабриках. Ви знаєте, як називається використаний папір?

Так, правильно, макулатура. У вас теж є папероїд? І ви не викидаєте більше залишки паперу в смітник? Якщо так, то ви – молодці.

Практична діяльність у «паперовій» STREAM-лабораторії «Маленькі дослідники»

Вихователька запрошує дітей і Пайпермена в дослідницьку лабораторію.

- Діти, пригадайте, що ми з вами вчора робили з папером? *(Використаний папір порвали на шматочки і залили водою)* Давайте подивимось, що стало з нашим папером? *(став мокрим)*. А що буде далі, зараз ви побачите... *(Діти сідають за столики. Вихователь разом з Пайперменом починають «переробляти» папір).*

- Мокрий папір перемішуємо блендером чи міксером до однорідної маси. Не забуваємо про правила безпеки під час користування побутовими електроприладами. Краще це робити разом з дорослими.

- До однорідної маси додаємо дві ложки крохмалу, клей, ще раз добре перемішуємо і викладаємо паперову масу на сітку, рівняємо «валиком».

- Тепер цю масу потрібно просушити. Пайпермене, ти нам допоможеш? *(Пайпермен забирає сітку з паперовою масою)*

Вправа «Вибір» *(вихователька роздає дітям кружечки зеленого, жовтого, білого кольорів)*

- Діти, доки наша паперова маса буде сохнути, ми з вами виконаємо вправу «Вибір».

Для цього я буду ставити запитання, а ви піднімайте відповідний кружечок.

Якщо цю дію ви виконуєте постійно, піднімаєте кружечок зеленого кольору. Якщо іноді виконуєте, а іноді – ні, то піднімаєте кружечок жовтого кольору. Якщо ви цього ніколи не робите, то піднімаєте білий кружечок.

- ✓ Я економлю папір і можу пояснити, чому я це роблю.
- ✓ Я використовую навіть маленькі клаптики паперу.
- ✓ Я акуратно користуюся книгами, журналами.
- ✓ Я збираю залишки паперу в папероїд.
- ✓ Я викидаю папір в смітник.
- ✓ Я роблю подарунки моїм близьким з використаного паперу.

Повертається Пайпермен, приносить вже готовий просушений перероблений папір. Діти розглядають і висловлюють свою думку, що вони можуть з ним зробити. (Аплікацію, колаж, підставку).

Вихователька пропонує дітям створити на переробленому папері колективну аплікацію «Весняне дерево» способом скручування паперових серветок.

Рефлексія

Вихователька. Що цікавого ви дізналися сьогодні на занятті?

- Чи потрібно економити папір, на вашу думку?
- Використовуючи фразу: **Тепер я буду...**, розкажіть, як тепер ви будете використовувати папір.
- Чи сподобалося вам аплікація «Весняне дерево»?

ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ МУЗЕЙНОЇ ПЕДАГОГІКИ

Галина РИБАК,
вихователь Хмельницького закладу
дошкільної освіти №20 «Білочка»
Хмельницької міської ради

Проблема формування екологічної компетентності є актуальною на сучасному етапі розвитку дошкільної освіти. Спираючись на програми та законодавчі документи про дошкільну освіту, в яких визначені вимоги до організації освітнього процесу, можна дійти висновку, що правильно організована освітня діяльність є важливим компонентом для розвитку екологічної компетентності дитини. Оскільки кожна вікова група має свої вікові особливості, завдання вихователя – створити умови для максимально ефективного розвитку дитини.

Для виховання екологічної культури дошкільників слід передусім створити дієве розвивальне середовище, у якому вони будуть вільно спілкуватися, робити власні відкриття та тісно взаємодіяти з природою. Таке освітнє середовище можна створити за допомогою засобів музейної педагогіки - мінімузеїв.

Музейна педагогіка - це ефективна інноваційна технологія для формування екологічної культури дошкільників, розвитку в них креативності та творчих здібностей. Це еколого-розвивальне середовище, що є особистою територією дошкільників, за яку вони відповідають. Тут діти можуть бути не лише спостерігачами, а й активними творцями та дослідниками: торкатися експонатів, змінювати їх місце розташування, розглядати, порівнювати, робити певні висновки.

Мінімузей є наочною енциклопедією одного предмета, відображеною в речах, малюнках, фотографіях, звуках. Окрім того, це джерело екологічних знань про живу й неживу природу, яких діти набувають під час безпосередньої взаємодії з природними об'єктами. Саме екологічні мінімузеї не лише дають змогу розвивати пізнавальні процеси та світогляд дітей, а й формують їхнє ставлення до світу, сприяють ліпшому розумінню природних явищ. Окрім цього, мінімузеї виконують функцію арт-терапії.

Заняття в них допомагають дітям відновлювати позитивний психологічний стан.

Аби функціонування мінімузеїв максимально сприяло формуванню основ екологічної культури дошкільників, під час створення цих осередків музейної педагогіки слід керуватися низкою принципів, як-от: наочність, доступність, динамічність, змістовність, гуманізм. В умовах систематичної роботи і методично правильно організації педагогічного процесу не тільки можливо, але й необхідно починати навчання музейного сприйняття з раннього віку.

Зазвичай мінімузей — це результат спільної роботи вихователів, дітей та їхніх батьків.

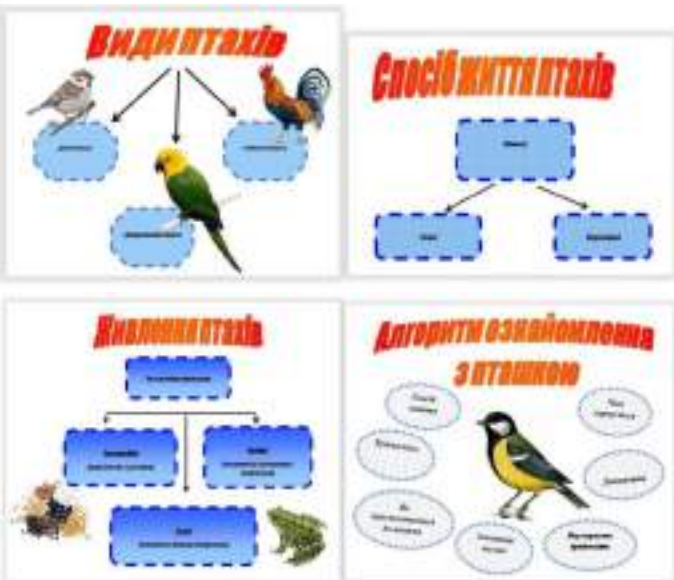
Дошкільний вік – це найкращий період для першого знайомства з таємничим світом музею, адже здатність помічати, спостерігати, аналізувати та міркувати формується з раннього дитинства. Тематика може бути різноманітною і залежати від матеріалу, який можна зібрати, залучаючи дітей та їх родини. Звертаємо увагу, що експонати в мінімузеях можуть бути як постійними, так і тимчасовими. Екологічні мінімузеї присвячуються якомусь одному природничому об'єкту. Він може розташовуватися як у куточку живої природи у груповій кімнаті, так і окремо. Типовими складовими мінімузею можуть бути: цікавинки (інформація про експонати); особливості його використання чи життя; поведінка людини по відношенню до нього; галерея; ігротека тощо.

Таким чином, використання засобів музейної педагогіки дає змогу: розвивати психічні процеси в дошкільників; формувати в них уміння та бажання спілкуватися; пробуджувати їх творчу активність; задовольняти природну дитячу допитливість; збагачувати духовну культуру та розвивати естетичний смак.

ДОШКІЛЬНА ОСВІТА

Ми в ЗДО № 20 «Білочка» у групі № 8 «Веселка» створили **екологічний мінімузей «Птахи - наші друзі»**, де діти ознайомлюються з птахами, дізнаються про особливості пташиного світу. Вчать їх класифікувати на перелітні та осілі, дикі та свійські; формують уявлення про декоративних птахів. Вчать розпізнавати птахів, спостерігати за їхньою поведінкою: як пересуваються, живляться, захищаються від небезпеки, будують гнізда. А також з'ясовують особливості їхньої будови, поведінку в різні пори року.

Свій мінімузей ми створювали у два етапи: спочатку ретельно планували його, а потім наповнювали музейне розвивальне середовище разом із дітками та батьками нашої групи.

Аби дошкільники не просто споглядали експонати, а й долучалися до активного творчого маніпулювання з ними, ми розробили дидактичний матеріал, продумали форми пізнавальної діяльності дітей у мінімузеї, склали тематичну ігротеку та розробили до мінімузею «Птахи - наші друзі» систему роботи, як гурток, в якому розроблена система спостережень, дослідів, ігор, занять, перегляду цікавинок про птахів.

З досвіду можемо сказати, що мінімузей допомагає сформувати у дошкільнят основи екологічної культури, екологічної вихованості, проявляти гуманні почуття до живих істот, оволодівати початковими вміннями відчувати красу та милуватися нею, виважено поводитися в довкіллі, закріплювати правила безпечної поведінки в природі. Саме за допомогою мінімузею у дошкільників формується здатність споглядати і бачити природу, слухати і чути її голос, розуміння самоцінності природи та її компонентів. У процесі взаємодії з об'єктами природного та соціального середовища, розвивається емоційно-чуттєва сфера особистості, діти збагачують свій життєвий досвід прикладами позитивної взаємодії з навколишнім світом, а найголовніше – вони починають відчувати красу в усьому, що їх оточує.

Список використаних джерел та літератури:

- Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція) : затверджено наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 22.05.2012 р. № 615. Дошкільне виховання. 2012. № 7. С. 4-19.
- Беленька Г. В. Науменко Т. С., Половіна О. В. Дошкільнятам про світ природи: методичний посібник для вихователів дітей дошкільного віку. Київ : Київський університет імені Бориса Грінченка, 2013. 115 с.
- Екологічне виховання дошкільників засобами музейної педагогіки // Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.garmoniya.mk.ua/articles/ekologichne-vuhovannya-doshkilnykiv-zasobamy-muzeynoyi-pedagogiky.html>
- Плохій З. Еколого-розвивальне середовище дошкільного навчального закладу: інноваційні підходи. Дошкільне виховання. 2010. № 7. С. 6-10.

ТИЖДЕНЬ ЕКОЛОГІЧНОЇ ТВОРЧОСТІ

Любов ГРИШКО,
вихователь Хмельницького закладу
дошкільної освіти №32 «Росинка»
Хмельницької міської ради

У дошкільному віці природна допитливість дітей та щирий інтерес до оточення створюють надзвичайно сприятливі умови для формування екологічної свідомості. Для повноцінного екологічного виховання потрібне безпосереднє спілкування з природою: заняття на свіжому повітрі, хвилинки милування природою, праця та екологічні тижні.

Пропонуємо варіант екологічного тижня з нашого досвіду роботи.

СТРУКТУРА ТИЖНЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ТВОРЧОСТІ В ЗДО

Понеділок

Тема дня: «В гостях у казки»

1. Розвиток мовлення та культура мовленнєвого спілкування (зв'язне мовлення). Складання екологічної казки.

Мета: Зв'язне мовлення: вчити дітей складати творчі розповіді за сюжетно-рольовою ситуацією; вправляти у словесній творчості під час мовленнєвої діяльності.
Граматична будова мови: продовжувати формувати вміння визначати у структурі казки зачин, кінцівку, повтори, образні вирази, чарівні предмети, розуміти мораль казки, давати оцінку вчинкам героїв.

Словникова робота: збагачення словника (жилибули, чарівник, друзі)

Матеріал: картини, іграшки, декорації, маски.

2. Гра-драматизація за екологічними казками В. Сухомлинського.

Мета: дати інформацію про В.Сухомлинського; спонукати дітей до самостійних ігор-драматизацій за змістом знайомих художніх творів; формувати вміння емоційно передавати зміст літературних творів, зберігаючи послідовність сюжету, розуміти моральний зміст подій, передавати інтонаційно: запитання, прохання, виразне мовлення; розвивати пам'ять, уважність, виховувати позитивне ставлення до художньої літератури.

3. Дидактична гра «Закінчи казку про природу».

4. Хвилинки милування природою під час прогулянки. Ігри-завдання «На що схожі хмари?», «Про що розповідь листочок?», «Про що заспіває пташка?»

Вівторок

Тема дня: «Природа лікує» (лікарські рослини)

1. Інтегроване заняття. Мандрівка у чарівний світ рослин (до Феї Природи).

Мета: формувати уявлення про багатий і різноманітний рослинний світ України; продовжувати

вчити розпізнавати, називати лікарські рослини: м'ята, ромашка, мати-й-мачуха, подорожник, кропива, чистотіл, липа, калина, малина; формувати уявлення про їх цінність у житті людини; розвивати допитливість, спостережливість, уважність; виховувати бережне ставлення до природи та свого здоров'я.

Матеріал: лікарські рослини, гербарій, картинки, картки, фішки, Незнайко, лікар, Фея Природи.

2. Гра-дегустація чаїв з лікарських рослин «Впізнай чай за смаком».

Мета: продовжувати вчити дітей розрізняти лікарські рослини, формувати уявлення про їх значення у житті людини; розвивати пам'ять, творчу уяву; виховувати бажання бути здоровим.

Матеріал: лікарські рослини, чай в пакетиках, заварений в чашках, Фея Природи, варення.

3. Аудіогра «Впізнай за описом».

4. Робота з батьками. Фоточелендж «В гостях у пані Природи».

Середа

Тема дня: «Подорожуємо з Музикою»

1. Інтегроване заняття. Музика і природа.

Мета: розширити знання дітей про вплив музики на здоров'я; збагачувати знання дітей про музичні твори, розрізняти їх за характером, впізнавати за мелодією; продовжувати вчити дітей використовувати танцювальні рухи, імпровізувати під час слухання музики; розвивати самостійність, креативність; виховувати любов до музики.

Матеріал: «Чотири пори року» Вівальді, картини (музика, природа).

2. Спортивно-музична розвага на свіжому повітрі «Дружба Спорту та Музики».

Мета: продовжувати вчити відтворювати ритмічний малюнок танцю, утворювати коло, рухатись у парі, розходитися в різні боки, дотримуватися відстані між парами, виконувати вправи з використанням обручів, листочків, каштанів, шишок; розвивати фізичні якості, виховувати почуття гідності, впевненості у собі та власних силах.

Матеріал: музичні твори, каштани, шишки, листочки, атрибути для змагань.

3. Екологічні руханки «Танок осіннього листя», «Веселка» (на вулиці).

4. Хвилинка милування природою під музичні твори.

Четвер

Тема дня: «Осінь - чарівниця»

1. Художньо-продуктивна діяльність. Малювання "Осінь фантазії".

Мета: розширити знання дітей про ознаки осені; формувати вміння відтворювати свої спостереження у малюнках, вдосконалювати нетрадиційні техніки малювання; розвивати творчу уяву, ініціативу, фантазію, самостійність, естетичний смак; виховувати любов до природи, охайність, бажання створювати композиції.

Матеріал: фарби, папір, пензлі, штампи, листки, склянки з водою, серветки.

2. Організація виставки робіт «Прощання з Осінню».

Мета: залучити дітей до оформлення виставки, використовуючи природний матеріал, роботи дітей; розвивати творчу уяву, самостійність, почуття відповідальності за доручену справу, виховувати бажання працювати в колективі.

Матеріал: роботи дітей, шишки, жолуді, горіхи, насіння, клей, пензлі, серветки.

3. Виготовлення трафаретів з природних матеріалів на прогулянці.

4. Пошуково-дослідницька діяльність. Досліди з повітрям, водою, ґрунтом.

П'ятниця

Тема дня: «Друге життя сміття»

1. Інтегроване заняття «Боротьба з Королем Сміття»

Мета: створювати ситуації для закріплення знань про правила економного використання електроенергії, води; розширювати знання про раціональне використання відходів, їх сортування; розвивати уважність, спостережливість, виховувати бажання берегти природу.

Матеріал: картки, картини, іграшки, олівці, контейнери, атрибути для персонажів.

2. Дидактична гра «Сортування сміття».

3. Дидактична гра «Допоможемо Їжачкові».

4. Трудовий десант. Акція "Збір макулатури". Придбання насіння рослин.

МАНІПУЛЯТИВНІ ДИДАКТИЧНІ ІГРИ – ДІЄВИЙ ЗАСІБ ІНТЕГРАЦІЇ МАТЕМАТИЧНОЇ ТА ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Наталія БЕНДІЙ,
учитель початкових класів
Хмельницької середньої загальноосвітньої
школи I-III ступенів №24

*Скажи мені – і я забуду,
покажи мені – і я запам'ятаю,
дай торкнутися – і я зрозумію.
Китайська народна мудрість*

А чи задумувались ви, як у сьогоднішній високотехнологічний час підтримувати в учнів інтерес до предмета? Як спонукати молодшого школяра покоління Альфа захопитися навчанням, розвивати жагу до знань, пізнавальну активність, незалежно від уподобань учнів. Наприклад, мене ці думки не покидають, і відповідь для себе я знайшла в ігровій технології навчання.

А у роботі з першокласниками гра є найдієвішим та найважливішим засобом. Адже у першому класі діти ще не звикли до напруженої тривалої діяльності. Вони швидко стомлюються, їм набридає одноманітність, а, отже, притупляється увага і втрачається інтерес до предмету. Тому у моїй практиці роботи гра – найефективніший метод організації освітнього процесу. Хочу зазначити, що ігри потрібно проводити систематично і цілеспрямовано, поступово урізноманітнюючи та ускладнюючи їх у міру накопичення в учнів знань.

Вище сказане наштовхнуло мене на ідею створення посібника «Математику вивчаємо – про довкілля дбаємо», який покликаний допомогти вчителю реалізувати компетентнісний та діяльнісний підходи у навчанні. У ньому я інтегрувала математичну та екологічну компетентності, адже саме вони найбільш взаємопов'язані та найзатребуваніші на часі, оскільки забезпечують життєдіяльність в сучасному світі і допомагають вирішувати проблеми повсякденного життя. Матеріал збірника враховує індивідуальний підхід до кожної дитини, адже дитиноцентризм – найважливіший компонент формули НУШ.

Збірник завдань «Математику вивчаємо – про довкілля дбаємо» містить дидактичні маніпулятивні ігри з математики екологічного спрямування, які доцільно використовувати у роботі з першокласниками при вивченні нумерації чисел від 1 до 20 та дій додавання і віднімання у межах 20. Маніпуляції з

предметами – ефективні методи творчої розумової і практичної діяльності, які збуджують думку школярів, підводять їх до самостійних пошуків, висновків та узагальнень. Граючи, діти мимоволі вчаться, пізнають, запам'ятовують нове, орієнтуються у надзвичайних ситуаціях, поповнюють запас уявлень, понять. А найголовніше, що навіть пасивні діти включаються охоче в навчальний процес.

Розроблені ігри чудово підійдуть для реалізації новітньої технології «Щоденні 3», яка передбачає такі види діяльності, як «математика самостійно», «математика з другом» та активізує навчальну діяльність школярів, підвищує у них мотивацію до самостійної роботи, розвиває інтерес до математики. А складові технології передбачають використання кінестетичної практики і базуються на діяльності з маніпулятивними предметами.

Цей посібник також допоможе вчителю реалізувати змістову лінію «Екологічна безпека та сталий розвиток». Пропоновані ігри вчать сортувати сміття, раціонально використовувати

сировину, воду, енерго- та теплоресурси, повітря, дбати про братів наших менших. Тобто гармонізують відносини дитини з навколишнім світом, формують екокультуру та екобезпеку, почуття дбайливого ставлення до природи, відповідальність кожного за стан довкілля.

У збірнику вміщено авторські вірші до кожної гри, що розкривають суть екологічних проблем сьогодення та спонукають здобувачів освіти дбати про довкілля. Також є путівник для вчителя з детальними дидактичними та ігровими завданнями.

Пропоную розглянути декілька ігор, які входять до збірника.

Гра «Математичне сортування»

Дидактичне завдання: учити знаходити суму та різницю чисел у межах 20, удосконалювати обчислювальні навички, розвивати увагу, пам'ять. Познайомити з правилами сортування сміття (паперу та пластику), виховувати відповідальність за стан довкілля, сприяти формуванню екологічної культури.

Обладнання: ігрове поле із зображенням контейнерів для сміття та числами –відповідями до математичних виразів; набір карток на липучках із математичними виразами на знаходження суми і різниці, зображення паперових і пластикових предметів.

Ігрове завдання: учень обирає картку з певним математичним виразом, обчислює його, аналізує, з якого матеріалу виготовлений предмет, що на ньому зображений. Біля відповідного контейнера (папір, пластик) знаходить число-відповідь і кріпить на неї за допомогою липучки картку. Таким чином вчиться сортувати відходи.

Гра «Нагодуй пташку»

Дидактичне завдання: вчити складати математичні вирази на знаходження суми та різниці, розвивати аналітичне та логічне мислення, тренувати пам'ять, увагу. Виховувати любов до природи, відповідальність за життя братів наших менших.

Обладнання: ігрове поле із математичними виразами у вигляді малюнків та арифметичних дій, шаблони птахів з числами на липучках.

Ігрове завдання: учень розшифровує математичний вираз відповідно до чисел, вказаних під малюнками з поживою, обчислює його та кріпить відповідь – шаблон пташки з числом-результатом. Таким чином дізнається, чим можна підгодовувати птахів взимку.

Щиро сподіваюсь, що матеріал посібника буде корисним та актуальним для колег – початківців НУШ, вихователів ГПД, батьків молодших школярів.

Детальніше з посібником можна ознайомитись за посиланням:

https://drive.google.com/file/d/1aH8OMGHHWuvP_U15tkUxlG62SqU8r2Rn/view

ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Марія ШПАК,
учитель початкових класів
навчально-виховного комплексу №7
м.Хмельницького

*Природа — це не тільки середовище навколо нас,
 а й всенародне добро і багатство, за яке
 кожний громадянин нашого суспільства відповідає ...*

В.О.Сухомлинський

Природа — могутнє джерело пізнання, яке через спілкування розкриває людині свої таємниці й робить її більш чутливою до навколишнього світу. В.Сухомлинський вважав, що формувати у людини ставлення до рідного краю як частки природи слід починати з раннього віку, тому що в основі дитячого мислення та творчості лежить природа. Процес формування екологічної компетентності, що передбачає усвідомлення екологічних основ природокористування, необхідності охорони природи, дотримання правил поведінки на природі, ощадливого використання природних ресурсів, розуміння контексту і взаємозв'язку господарської діяльності і важливості збереження природи для забезпечення сталого розвитку суспільства враховано у розробці Державного стандарту, запровадженого МОН України з 2018 року.

Велику роль у формуванні екологічної свідомості має практична дослідницька діяльність в природних умовах. Екологічна освіта, на мою думку, має починатися з об'єктів найближчого оточення, з якими дитина зустрічається у повсякденному житті. Процес навчання буде малоефективним без емоційного сприйняття дерев, птахів, квітів. Вирішити ці завдання в процесі дослідження допомагає **екологічний проєкт**. Він може бути короткотривалим або довготривалим, залежно від масштабу завдань, віку та можливостей дітей. Під час роботи з проєктом діти спостерігають, досліджують, малюють, ліплять, граються, слухають музику, знайомляться з літературними творами, складають свої казки та оповідання.

Приклади проєктів, які використовую в своїй діяльності:

- Ми знайшли своїх господарів.
- Повернутий ліс.
- «Книга скарг» природи.
- Пташина їдальня.
- Фестиваль кіно-і мультфільм зірок.
- Розвідка чудового та дивовижного.

Не менш важливе освітнє значення мають прогулянки **екологічною стежкою**. Екологічна стежка — це різновид «навчальних стежок природи». На прогулянці екологічною стежкою діти навчаються фіксувати гарний краєвид, прийшовши в клас, роблять замальовку і складають розповідь за своїм малюнком.

Велике значення в екологічному вихованні дітей надається проведенню **спостережень на прогулянці**. Ця робота не тільки розвиває спостережливість дітей, але й спонукає їх робити висновки про ті чи інші явища, що відбуваються в живій і неживій природі, розвиваючи логічне мислення і зв'язне мовлення. Діти від таких екскурсій отримують велику радість і задоволення. Тут закладається любов до природи.

Засобом психологічної підготовки школярів до реальних екологічних ситуацій виступають **екологічні ігри** — це форма екологічної освіти і виховання екологічної культури, заснована на розгортанні особливої ігрової діяльності

учасників, яка стимулює високий рівень мотивації, інтересу до природи.

Під час організації гри спираюся на:

- **репродуктивний метод**, за допомогою якого ознайомлюю учнів із прийомами застосування знань в ігровій ситуації, формую навички самоконтролю, співпраці з іншими учасниками гри. Стратегія цього методу — «зроби, як я». Репродуктивне перенесення набутих знань в ігрову діяльність може бути з елементами самостійної або пошукової роботи за дидактичним матеріалом (картками, схемами, таблицями, малюнками);
- **евристичний (сократівський) метод**, спрямований на залучення учнів до самостійної пошукової діяльності. У процесі організації ігрової діяльності евристичний метод застосовую на елементарному рівні: евристична бесіда про практичне значення або лікувальні властивості рослин чи значення тварин в природі. Діти ж готують цікаві запитання до «екологічної вікторини» або до «екологічного настрою», знаходять помилки у екологічному малюнку, створюють комп'ютерні пізнавальні ігри;
- **метод конкретних ситуацій**, який розвиває здатність аналізувати і самостійно формулювати ігрові завдання. Учням пропоную розіграти ситуацію таким чином, щоб вони зуміли знайти, «що дано» або «що треба знайти», або й те, й інше.

Приклади ігор, які використовую для формування екологічної компетентності:

- Що раніше, а що пізніше.
- Відгадай тварину за її домівкою.
- Можна — не можна.
- Їжа для птахів.
- Невпізнаний світ.
- Новітні Робінзони з острова Знань та інші.

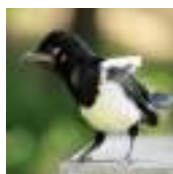
Під час використання екологічної гри ставлю цілі, які направлені на формування в учнів:

- системи знань про природу;
- мотивів, потреб і звичок екологічно доцільного поведіння і діяльності у природі;
- комунікативних умінь і навичок.

Щоб активізувати дитячу творчість і мислення для формування екологічної свідомості, застосовую:

- ⇒ **біном фантазії** (пропоную два опорні слова, за допомогою применників та зміни форм слова утворити словосполучення, скласти текст);

Наприклад: візьмемо набір слів — дерево, пташеня та применники - під, в, над. Складаємо за змістом словосполучення: пташеня під деревом, пташеня над деревом, пташеня на дереві та інші.

А далі з одним зі створених словосполучень складаємо твір, який формує природоохоронний стиль мислення та дбайливе ставлення до об'єктів природи, які потребують допомоги.

- ⇒ **побудова ланцюгів протиріч** (стосовно певної теми обирається по кілька аргументів «за» і «проти», у результаті обговорення приймається рішення);
- ⇒ **прийом зіставлення** (діти порівнюють об'єкти природи);
- ⇒ **прийом фантастичної гіпотези** (що було б, якби...?);
- ⇒ **прийом асоціацій** (перенесення властивостей з одного об'єкта на інший, порівняння «веселого» дерева з «сумним»);
- ⇒ **складання казки з шостим словом**;
- ⇒ **символічна синектика** (складання карт за допомогою символів та знаків, які відображають реальний світ природи для подальшої природоохоронної діяльності в позаурочний час).

Формуванню екологічної компетентності приділяю увагу і в **роботі з батьками**, тому що у свідомості дитини можуть існувати два паралельних ставлення до одного й того ж поняття. Так, наприклад, педагог навчає дітей оберігати перші квіти весни, занесені до «Червоної книги», а от після прогулянки до лісу з батьками, у вихідні дні, малі повертаються додому не з порожніми руками... Подібні суперечності негативно позначаються на почуттях і поведінці дитини, гальмують процес формування екологічної свідомості. Ось чому єдність педагогічних впливів з боку школи і сім'ї є необхідною передумовою високої результативності роботи педагога. Тому залучаю батьків до роботи у проектах, проводжу тренінги, свята дитячої творчості, організую виставки дитячих робіт, де представлені малюнки, аплікації з листя, соломки, осінні букети та іграшки з природного матеріалу.

Переконана, що все це має забезпечити успіх роботи. Адже самостійно росте лише бур'ян, а сучасне екологічне мислення треба вирощувати, як вирощують культурні рослини. Вирощувати, беручи все найкраще від екологічного сприймання наших предків.

Список використаних джерел:

- Казанішена Н. В. Формування професійної готовності вчителя до екологічного виховання учнів : навч.-метод. посіб. / Н. В. Казанішена; Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка, 2010. — 74 с.
- Пономаренко Л. В. Екологічне виховання молодших школярів у процесі навчання / Л. В. Пономаренко — Х.: Вид. група Основа, 2009. — 144.
- Ратушняк О. М. Формування екологічної компетентності учнів початкової школи / О. М. Ратушняк // Методика початкового навчання і дошкільного виховання. Збірник наукових праць. – Вип. 16 (1–2014). – С. 325–330.

ЕКОЛОГІЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК ЗАПОРУКА ЗДОРОВОГО ПОКОЛІННЯ В МАЙБУТНЬОМУ

Юліана РОЙ,
учитель початкових класів
комунального закладу загальної середньої освіти
«Початкова школа №1 Хмельницької міської ради»

У понятті «компетентність» заховано дещо більше, ніж знання, вміння й навички. Водночас, рівень компетентності особистості не може бути зведений лише до набуття певних знань, досвіду, цінностей тощо. Згідно з Вячеславом Подоляком, «компетентність» належить до сфери умінь та якостей особистості й формується на основі опанування змісту програмового матеріалу, набуття певного життєвого досвіду у суспільстві.

Формування екологічної компетентності відбувається у процесі екологічної освіти й, відповідно, покликане слугувати провідником природничої культури у змісті освіти, створює мотивацію для ціннісної орієнтації у навчальних конструктах.

Також екологічна компетентність може розглядатись як психолого-педагогічна категорія і містити у собі сегмент життєвої компетентності, який стосується широкого спектру взаємодії особистості і навколишнього середовища.

Розвиток екологічної компетентності є надзвичайно важливим у будь-якому віці. Але вважається, що найкращим для дієвого впливу є молодший шкільний вік. Тому доцільно розглянути формування цієї компетентності саме на уроках в початкових класах.

Маленькі школярі в 1-4 класах отримують найважливіші знання для свого життя. І якщо ми не будемо їх спрямовувати на захист довкілля, на захист природи, не будемо розповідати про екологічну складову життя людини, потім не будемо спостерігати бажаного результату.

Найбільше можливостей для отримання відомостей про екологію та захист природи ми маємо на уроці «Я досліджую світ», що поєднує в собі як громадянську освіту, так і природознавчу. Але якщо звертати увагу на формування екологічної компетентності школярів лише під час вивчення одного

предмета, чи буде від цього сенс? На мій погляд, звичайно, ні. Тому першочерговим саме для вчителя початкових класів є зосередження уваги на усіх шкільних предметах. На читанні - робота з різними текстами екологічної тематики, під час уроку образотворчого мистецтва - зображення природи, на уроках дизайну - створення різних колажів, картин про навколишній світ тощо. Це, зазвичай, допомагає організувати будь-який звичайний урок цікавіше. Для цього у вчителя є всі інструменти та можливості.

На уроках читання є безліч варіантів цікавих текстів, віршів, оповідань, які розповідають, насамперед, про велич природи українського краю, але, водночас, возвеличують і неповторність краєвидів усього світу. Необхідно нагадувати дітям про те, що все навколо потрібно оберігати та підтримувати, аби в майбутньому наші нащадки теж мали змогу милуватися та захоплюватися красою довкілля. Під час вивчення твору «На віях тиші мерехтять сніжинки» Ліни Костенко доцільно привести порівняння сучасної зими та тієї, яка була 20-25 років тому, адже існують суттєві відмінності.

ПОЧАТКОВА ОСВІТА

Учням потрібно розповісти, що відбуваються зміни в природі, і, на жаль, інколи в гіршу сторону, адже природа теж може мстити: виверження вулканів, затоплення сіл тощо. Явища, які до цього часу в певному регіоні ніколи не відбувалися, - все це наслідки глобального потепління, що, безперечно, є наслідком людської діяльності. Учень початкової школи - це ще несформована «скульптура» в руках «майстра». Саме на першого вчителя покладається велика відповідальність - докласти усіх можливих зусиль, аби «зліпити» не просто людину, а повноцінну особистість, що буде доглядати, турбуватись, вболівати за здоровий та чистий навколишній світ, вміти сортувати сміття та дотримуватися правила 3R (reduce, reuse, recycle).

Наприклад, у нашому класі вже є традиція сортувати папір, маємо свого «папероїда», що допомагає зібрати багато паперу, який потім здаємо на макулатуру. Також у нашому закладі частенько проводимо екологічні дні, Гуфі - п'ятниці, під час яких розповідаємо дітям про правильне поводження зі сміттям, використовуючи різні інтерактивні ігри.

Корисно на уроках «Я досліджую світ» та уроках читання використовувати різноманітні відеоролики про природу, цікаві факти (чудеса світу та України, цікаві кольорові дощі та інше). Наприклад, учням було цікаво дізнатися, що колись був дощ із «крові». Пояснення для дітей надзвичайно просте. Під час перетворення з лялечки метелики бояришніці виділяють рідину червоного кольору на листя дерев, а коли розпочинається дощ, він змиває цю рідину. Люди, які стоять під деревом або дуже близько, можуть спостерігати такий «жахливий» дощ. Якщо не знати основ природознавства, добряче можна налякатися.

На уроках української мови навіть звичайну каліграфічну хвилинку можна перетворити у заклик до збереження природи, коли запишемо гарне прислів'я чи приказку про це. Також часто виконуємо вправи, які носять природничий характер, записуємо правила поведінки на природі тощо.

Розглянемо детальніше можливості інтеграції на уроці математики. За допомогою правильно підібраних завдань можна вдало закріпити матеріал з ЯДС, а також повторити усні обчислення. Наприклад, пропонуємо діткам з'ясувати, що таке бамбук (трава, дерево чи кущ). Щоб переконатися у правильності відповіді та відкрити цікавий факт, потрібно пройти математичний лабіринт. Учням заздалегідь на мультимедійну дошку виводимо ймовірні відповіді за зразком: 50 - дерево, 40 - кущ, 30 - трава. За допомогою математичного лабіринту можна повторити таблички множення і ділення, усний рахунок в межах 10 (якщо це 1-й клас) та 20, додавання і віднімання з переходом через розряд. Ця вправа може стати своєрідною «фішкою» уроку та допоможе драйвово його розпочати. Наприкінці ми знаходимо відповідь, що бамбук - це трава. Крім того, можна розповісти дітям цікаві та неймовірні факти про цю рослину.

Як на уроках фізичної культури формувати екологічну компетентність? Тут фантазії немає меж. Наведу декілька прикладів із комплексу загальноорозвиваючих вправ.

Вправа «Моє тіло - міцне дерево»

Діти, давайте заплющимо оченята та прийнемо вихідне положення (В.п. - ноги на ширині плечей, руки вгору). Уявіть, що ви велике, красиве та доглянуте дерево, ваші ніжки - це коріння, яке міцно вхопилося за землю. Подув вітер (нахили вліво, вправо), а зараз стихійне лихо налетіло. Дерево прогнулось, але стовбур міцний (нахили вперед, назад).

Вправа «Берізка»

При виконанні вправи можна розповісти, що з настанням весни у рослин відбувається явище сокоруху. З берези точать корисний і смачний березовий сік, але після того, як сік зібрали, потрібно дірку закрити та бажано змастити спеціальною «пастою» для лікування дерев. Якщо ми цього не зробимо, дерево поступово може загинути.

Пропоную ще від себе невеликий вірш (перероблено з пісні «А я лише хотів тебе привітати» Арсена Мірзояна), який можна використовувати на уроках, ранковому колі тощо.

*А я лише хотіла вам розказати
Про нашу природу квітучо-красиву
І показати, як мандрувати
По нашому красивому, чистому небі.
А я лише хотіла вам показати
нашу земну кулю синьо-зелену.
І просто так ще нагадати:
Все, що буде завтра, залежить від тебе!*

Отже, реалізація екологічної компетентності на уроках у початковій школі є надзвичайно важливою передумовою формування відповідальної особистості, яка може впливати не тільки на свої вчинки, а й на вчинки інших.

Список використаних джерел:

- Подоляк В.О. Формування в учнів системи наукових компетентностей у галузі сучасного виробництва: Теоретико-методичний аспект: Наукова монографія. – Вінниця: Книга Вега, 2002, - 460 с.
- Формування екологічної компетентності школярів: наук.- метод. посібник / Н.А.Пустовіт, О.Л.Пруцакова, Л.Д.Руденко, О.О.Колонькова. – К.: «Педагогічна думка», 2008. – 64 с.

ЗБЕРЕЖІМО ДОВКІЛЛЯ РАЗОМ

Валентина ЧЕРНОМАЗЮК,
учитель початкових класів,
учитель-методист
навчально-виховного комплексу №7
м.Хмельницького

Нині на долю українців випало велике випробування – війна. Війна обов'язково закінчиться нашою Перемогою, але її наслідки ми маємо долати уже зараз. На часі вчити дітей економно використовувати воду, світло, тепло, і, звичайно, обмежити використання пластику та поліетилену в побуті.

Хмельницьке міське сміттєзвалище загрожує довкіллю. Полігон твердих побутових відходів побудували понад півстоліття тому з порушеннями та без екологічних дозволів. Сьогодні він 50-метровою горою нависає над нашим містом. За півстоліття зібралось понад три мільйони тонн сміття, які отруюють повітря. Велика кількість відходів на міському сміттєзвалищі складає пластик та поліетилен. Ось чому так важливо менше їх використовувати в побуті та знаходити їм заміну.

Здійснивши екскурсію в інтерактивний Гуфі-центр, ми з дітьми більше дізналися про те, чому та як правильно сортувати сміття, побачили речі, які виготовляють із вторинної сировини.

А також навчилися плести сумки, щоб використовувати у повсякденному житті.

ПОЧАТКОВА ОСВІТА

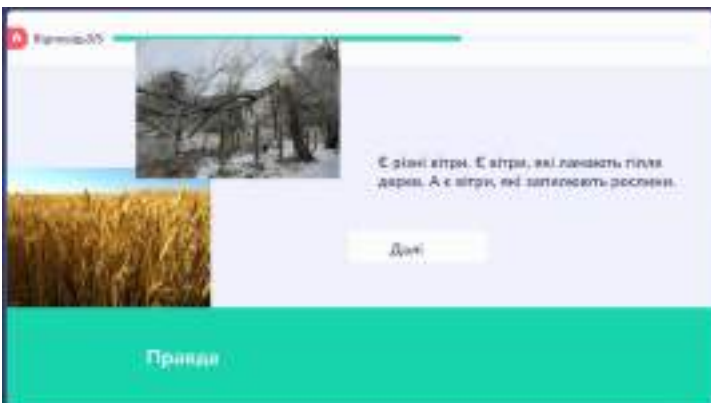
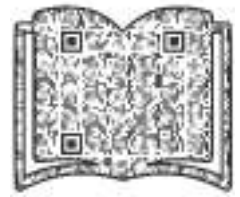
Сувенір, виготовлений із пластикових кришечок, буде гарним нагадуванням про те, що наш обов'язок - дбати та піклуватися про природу тут і зараз.

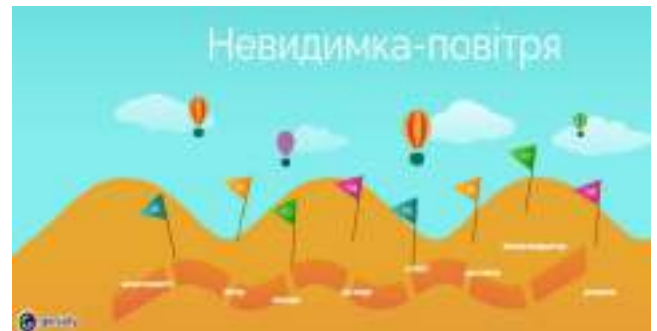
Кілька років поспіль долучаю своїх вихованців до Тижня сталої енергії. У ці дні говоримо про невичерпну енергію Сонця, вітру, води. Для закріплення отриманих знань використовуємо інтерактивні вправи:

Вправа «Вітер – рух повітря»

<https://view.genial.ly/63cb83f0b47db5001178800a/interactive-content-true-or-false>

Інтерактивний посібник «Невидимка-повітря»

<https://view.genial.ly/63cbde5801aabf0019b4fb01/horizontal-infographic-timeline-the-8-steps-to-creating-a-digital-story>

Цього навчального року активно заряджали ліхтарики денним світлом. А ще під час освітнього процесу вчимося досліджувати навколишній світ очима, без дотику.

Скільки б учитель не говорив у школі, що слід менше використовувати пластик та поліетилен, сортувати сміття, на відпочинку прибирати після себе та навесні насаджувати дерева, але якщо у сім'ї цього не роблять, результат, у кращому випадку, буде мінімальним. Тому я до екологічних проєктів залучаю і батьків.

Життя в стилі ЕКО. Так, це можливо. Це не потребує великих фінансових затрат, лише слід замислитись над нашими щоденними діями і побутовим використанням різних речей, які згодом стають непотребом.

Збережімо довкілля разом!

ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Інна СИВИРИНЮК,
учитель англійської мови
Мацьковецької гімназії
Хмельницької міської ради
Хмельницької області

Формування екологічної компетентності на уроках англійської мови стимулює здобувачів освіти усвідомлювати свою роль, значення, вагомість, відповідальність за добробут на нашій планеті. Діти задумуються над тим, яким чином вони можуть допомогти Землі. Розуміють, що саме з кожного з нас починається турбота про навколишнє середовище та порятунок планети. Вихованці прекрасно знають, що їх любов до тварин, рослин, здорового способу життя, здорових звичок є чарівним ключиком до щасливого проживання на планеті Земля! Хочу запропонувати фрагменти уроків англійської мови, спрямовані на розвиток екологічної компетентності дітей.

Усі слова, кросворди, віршики, пісеньки є моїми авторськими.

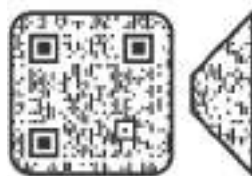
4 клас НУШ

Тема «Наша планета» /Topic "Our Planet"

Руханка I /Warming up I /

(Авторська пісня-мультик на
 моєму YouTube-каналі:

<https://youtu.be/hElonU5fBEk>)

*Jump like frogs, stand like giraffes!
 Run like dogs and climb like funny monkeys!
 Turn around! And make some magic sounds!
 Then look at the top of a high mount!
 Let's ride a cool bike, your best bike!
 After that let's fly, let's fly, let's fly!
 Smile, clap! Step forward and back!
 Stamp like elephants! Hop!1,2,3,4,5,6,7,8!
 Dance, everybody, dance, everybody, dance!
 Our studying may be a great, pleasant process!
 Move your body, move your body again!
 Let's enjoy! Be good friends, learn and play!*

PRACTICE (Solving the crossword. All the lines are horizontal.)

1. We live here, our home. (PLANET)
2. Much, much water everywhere. Let's swim here and there. (OCEAN)
3. No water, no grass! It's impossible to live there for us. (DESERT)
4. Produce oxygen. (PLANTS)
5. Nature hasn't got a bad... (WEATHER)

(The key word (vertical) is EARTH)

plan**Et**

oce**An**

dese**Rt**

plan**Ts**

weat**Her**

Руханка II /Warming up II /

(Авторська пісня-мультик на
 моєму YouTube каналі:

<https://youtu.be/J1mkhm7FCII>)

*Children like playing football,
 it's a great fun for everyone!
 Flying kite is so exciting!
 Choose an interesting sports club!
 We like playing basketball,
 table tennis, badminton.
 Baseball, hockey, volleyball.
 We like exercise more and more!
 Play chess, not computer games!
 Open now your pencil-case!
 Write the rule, remember it!
 Do sports, dream, keep fit!
 Do yoga, do karate, do fitness for energy!
 Play draughts, play tennis!
 diving is so fantastic!*

*But don't waste your time, please!
Sailing is so romantic,
Drive a car, ride a horse!
Be attentive, sure, of course!
Play chess, not computer games!
Open now your pencil-case!
Write the rule, remember it!
Do sports, dream, keep fit!*

9 клас

**Тема «Захист навколишнього середовища»/
Тopic "Environmental protection"**

PRACTICE I (Solving the crossword. All the lines are horizontal.)

1. To remake. (RECYCLE)
2. Our green Mother. (NATURE)
3. SOS. (SAVE)
4. Garbage. (RUBBISH)
5. To shorten. (REDUCE)
6. Litter. (POLLUTION)
7. Taking care. (PROTECTION)
8. They are our friends. (ANIMALS)
9. Second hands. (REUSE)
10. Attention! Not safe! (DANGER)
11. Trash. (WASTE)

(The key word (vertical) is ENVIRONMENT)

rEcycle
Nature
saVe
rubbIsh
Reduce
pOllution
protectioN
aniMals
rEuse
daNger
wasTe

PRACTICE II (Doing quiz)
Earth chant (Rap singing)

*Let's save our planet!
Remember always the three Rs!
Recycle, reuse and reduce!
Repeat in the Internet such an advertisement!
"Dear people, listen, please! Think a little and do the quiz.
Our Earth begins from you and me!
We must take care of it, let's see:" (Write down your points!)*

- 1) Do you love our planet? YES (10 points) NO (0 points)
- 2) Have you ever planted trees? YES (10) NO (0)
- 3) Do you reduce the usage of water? YES (10) NO (0)
- 4) Do you sort garbage at home? YES (10) NO (0)

- 5) Do you give people some old clothes for reusing (if they need it)? YES (10) NO (0)
- 6) Have you ever fed homeless animals? YES (10) NO (0)
- 7) You never throw away any rubbish walking along a street. YES (10) NO (0)
- 8) You would like to live in a clean environment. YES (10) NO (0)
- 9) You wish all the animals be free! YES (10) NO (0)
- 10) You think many people don't take care about our environment at all. YES (10) NO (0)

Count your points, please!

Here are the conclusions.

10-50 points

You should think about your attitude to an environmental protection. Something is wrong! You must take care of our planet better!

60-80 points

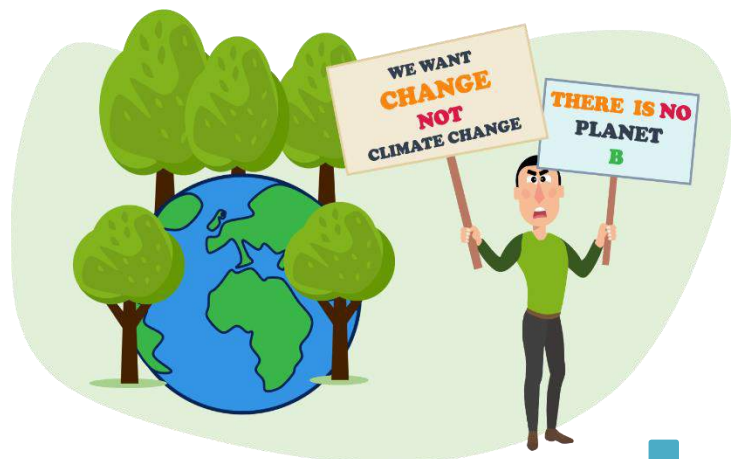
Good! But try to be more attentive to nature and surrounding world!

90-100 points

Great! You are a real Earth lover! Congratulations! You have got the best results!

HOME TASK (let's learn the rhyme by heart!)

*A blue magic ocean.
A dry yellow desert.
Nature is a great magnet.
We love our planet!
Mountains and rivers.
Parks and huge seas.
Fields, forests, flowers.
Birds, animals, bees.
All together these wonders
Create our inner peace!*

ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Галина КАЛІНСЬКА,
учитель англійської мови
навчально-виховного комплексу №10
м.Хмельницького

Початковий етап навчання іноземної мови в сучасному закладі освіти є надзвичайно важливим, оскільки саме в цей період у здобувачів освіти закладаються компетенції, необхідні для подальшого розвитку особистості та її удосконалення. Екологічна грамотність та здорове життя – ключові компетентності, спрямовані на формування в учнів здатності застосовувати знання й уміння у реальних життєвих ситуаціях.

Формуванню екологічної культури учнів, розвитку сучасного екологічного мислення сприяє реалізація змістової лінії «Екологічна безпека та сталий розвиток», що спрямована на формування основ соціальної активності, відповідальності та екологічної свідомості, готовності брати участь у вирішенні питань збереження довкілля та розвитку суспільства.

Під час викладання матеріалу на уроках англійської мови, опрацювання текстів, аудіо – та відеоматеріалів учитель орієнтує здобувачів освіти на сприймання природи як цілісної системи, звертає увагу на взаємозв'язок людини та навколишнього середовища, спонукає учнів до обговорення питань, пов'язаних із збереженням навколишнього середовища.

На уроках діти активно працюють над створенням «mind map», що в свою чергу допомагає вчителю на початковому етапі визначити обізнаність учнів у певному питанні, а на заключному - підвести підсумки та наочно показати учням прогрес у набутті ними знань. Також здобувачі освіти зацікавлено переглядають навчальні відео на платформі <https://learnenglishkids.britishcouncil.org> з подальшим виконанням інтерактивних завдань.

У початковій школі здобувачі освіти залюбки працюють, до прикладу, над проектами:

«**Healthy and Unhealthy food**» (діти вчаться відрізняти корисну їжу від шкідливої, обґрунтовують свій вибір продуктів, складають список корисних страв);

«**Recycling – Yes? or No?**» (здобувачі освіти вчаться сортувати сміття у відповідні контейнери, обговорюють важливість зменшення кількості відходів та пропонують проекти вторинного використання сировини);

«**Earth Day**» (діти створюють проекти, в яких представляють планету Земля як єдине ціле та пропонують шляхи вирішення екологічних проблем);

«**Germ**s» (здобувачі освіти дізнаються, які хвороби можуть викликати мікроби та як убезпечити себе від потрапляння мікробів у організм людини);

«**Safety rules**» (це один із найулюбленіших проектів дітей, під час якого вони виконують роль батьків та розповідають своїм одноліткам, як безпечно поводитися вдома, в лісі, біля річки, на пляжі, на дорозі та на вулиці).

Діти, які навчаються дистанційно, не лишаються осторонь та залюбки демонструють свої проекти на дошці Padlet.

Результатом системної роботи є відповідальне ставлення до власного здоров'я та природи, усвідомлення важливості збереження довкілля, активна громадянська позиція щодо збереження навколишнього середовища.

Список використаних джерел:

- Типова освітня програма (іноземна мова), розроблена під керівництвом О.Я. Савченко (1-2 клас), затверджена наказом МОН від 12.08.2022 №743-22.
- Типова освітня програма (іноземна мова), розроблена під керівництвом О.Я. Савченко (3-4 клас), затверджена наказом МОН від 12.08.2022 №743-22.

ДЕЩО ПРО ЕКОЛОГІЮ ЛЮДИНИ, ПОДВІЙНІ СТАНДАРТИ ТА ВИЖИВАННЯ ЦИВІЛІЗАЦІЇ ОЧИМА ФІЛОЛОГА

(відеоурок зарубіжної літератури за новелою Курта Воннегута «Брехня»)

Олена ЧЕНАШ,
учитель зарубіжної літератури,
учитель вищої категорії, учитель-методист
Хмельницького колегіуму ім. Володимира Козубняка

*Правда завжди піднімається над брехнею, як масло над водою.
Мігель Сервантес де Сааведра*

Як відомо, одним із напрямків сучасної екології є **соціальна екологія**, яка вивчає відносини у системі «суспільство-природа» між людьми та навколишнім середовищем і взаємозалежність серед людей, колективів та конституцій. Природне середовище виконує щодо людини соціальну функцію, яка забезпечує духовний розвиток суспільства в цілому і подальший гармонійний розвиток цивілізації.

Екологічна криза сьогодні проходить ще й через серце та розум людини, проявляючи себе у подвійних стандартах, моральних деформаціях, снобізмі, спустошенні наших цінностей, цинізмі, лицемірстві, деградації людських відносин у навколишньому середовищі, що може призвести до загибелі сучасної цивілізації.

Цивілізація – це матеріальні та духовні надбання людства протягом тисячоліть. Якщо з матеріальними здобутками все не так погано, то духовні багатства чомусь обслуговують світ хазяїв грошей.

Американський письменник Курт Воннегут стверджував: «Всім нам не завадило б розпочати все спочатку - бажано з дитячого садочку». А можливо, й від народження.

Щоб ми там про себе не думали, наші діти завжди нас видадуть. Якщо ми будемо їх тільки повчати, що треба жити чесно, вибирати добро, бути на боці істини, боротися за свої ідеали, а наш спосіб життя та образ думок насправді цьому не відповідатимуть, наші нащадки стануть тільки ... нами. Ми навіть не встигнемо зрозуміти, як і коли це відбулося.

У новелі «Брехня» Воннегут піднімає проблему співіснування людських амбіцій і снобізму з високоморальними установками людей при владі та грошах не вимагати ніяких привілеїв їхнім власним дітям, а домагатися, щоб останні досягали усього самостійно наполегливою працею, титанічними

зусиллями та волею.

Хлопчик Елі, син багатих аристократів, які з покоління в покоління навчалися в престижній школі, не зміг здати іспити в цей елітний заклад. Він мовчить про поразку на екзамені, бо хоче відповідати очікуванням батьків, що він найрозумніший та найталановитіший. Але він дуже посередній. Родина їде на розкішному авто здавати документи у пансіон. Хіба може бути інакше? Хіба їхня дитина не гідна бажаної школи? Але брехня хлопчика розкривається. Як писав Мігель Сервантес де Сааведра: «Правда піднімається над брехнею, як масло над водою».

Як вчинять ошелешені батьки, які багато років є ще й спонсорами навчальної установи і входять в установчу раду закладу? Їхній світ похитнувся: змиритися з тим, що син буде навчатися у звичайній школі, як і тисячі інших учнів, чи докласти всіх зусиль, щоб він хоча б перебував серед обраних інтелектуалів, які в майбутньому керуватимуть країною?

Якщо до школи за результатами випробувань зараховані навіть африканські діти та обдаровані діти з малозабезпечених американських родин, то чи там не повинен бути Елі, хоча це поза принципами успішного батька?

Матеріали відеоуроку допоможуть розібратися в усіх проблемних питаннях на уроці зарубіжної літератури, визначити власну позицію і зрозуміти, що ж буде зі школою, Елі, його сім'єю і людством взагалі:

https://www.youtube.com/watch?v=bplklemC_YM

ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ЗАСОБАМИ КРЕАТИВНОЇ ПЕДАГОГІКИ

Тетяна ЮХИМЧУК,
учитель основ здоров'я,
учитель вищої категорії, старший учитель
технологічного багатопрофільного ліцею
з загальноосвітніми класами м.Хмельницького
ім.Артема Мазура,
Відмінник освіти України

Вимоги суспільства до якості надання освітніх послуг невинно змінюються, і нагальне завдання сучасної освіти – своєчасно реагувати на ці зміни. Освітнє середовище закладу загальної середньої освіти повинно забезпечувати всебічний розвиток особистості здобувача ЗСО, розвивати його критичне та креативне мислення, формувати ключові життєві компетентності, в т. ч. екологічну компетентність. На нашу думку, екологічна компетентність передбачає оволодіння науковими знаннями про взаємозв'язки у системі «природа – людина – суспільство»; розуміння сучасних проблем навколишнього середовища, усвідомлення відповідальності про стан довкілля на глобальному, регіональному та локальному рівнях; вміння приймати відповідальні рішення щодо екологічних проблем, оволодіння нормами екологічно доцільної поведінки і діяльності у довкіллі та розвиток ціннісно-мотиваційної сфери особистості у ставленні до природи.

У своїй професійній діяльності автор працює над формуванням креативного мислення, творчих здібностей учнівської молоді, уміння критично й творчо мислити. Реалізує це шляхом використання елементів розвиваючого креативного навчання на уроках основ здоров'я, зокрема, поєднанням традиційних та інтерактивних методів навчання, ефективного підбору змісту навчального матеріалу, широкого використання проблемної ситуації з опорою на зону найближчого розвитку школярів, створення емоційно-доброзичливої пошукової атмосфери та ситуацій успіху. Під час проведення креативних уроків основ здоров'я спостерігається зацікавленість та активність здобувачів ЗСО, відкритість до сприйняття нового. Завдання педагога – створювати умови, за яких розвивається потяг школярів до нового, нестандартного, бажання самостійно вирішувати поставлені завдання.

Своєрідність досвіду полягає у формуванні активної творчої особистості здобувача ЗСО, що відбувається поступово з врахуванням принципів індивідуалізації та диференціації навчання, динамічно, через дискусії, наукові дослідження, самостійну пошукову діяльність, зустрічі з фахівцями різних установ та організацій, конкретні життєві ситуації, ігри, брейн-ринги, інтелектуальні марафони тощо. Методична палітра вчительки Юхимчук Т. базується на таких засадах: технологія проблемного навчання; технологія особистісно зорієнтованого навчання; ігрові технології; проєктні технології; інформаційно-комунікативні технології. Уроки, на нашу думку, доцільно планувати із врахуванням основних принципів креативної педагогіки, а саме: створення позитивного емоційного змісту освітнього процесу; критичне ставлення до стереотипів та установлених норм; пошук нестандартних підходів до вирішення будь-якої проблеми; використання методу відкритого питання; здійснення інноваційної проєктної діяльності.

Для підтвердження вищезазначеного вважаємо за доцільне представити результати наукової роботи Ткачук Катерини, учениці 7-А класу технологічного багатопрофільного ліцею імені Артема Мазура на тему: **«Апсайклінг як розвиток креативного мислення»**. Варто зазначити, що дане дослідження було відзначено дипломом II ступеня на I етапі конкурсу-захисту науково-дослідницьких проєктів здобувачів освіти 6–8 класів «Перший крок у науку» (20–21 березня 2023 р., м. Хмельницький).

ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНА ГАЛУЗЬ

та повторне використання сировини більше не є просто тимчасовою тенденцією. Це далекоглядний крок, який багато в чому визначатиме якість життя наступних поколінь.

На першому етапі роботи виконано аналіз сучасних еко-термінів fashion-індустрії, зокрема: стійка мода (sustainable fashion); відповідальне споживання (sustainable consumption); утилізація (waste disposal); трешн (trash'n); ресайклінг (recycling); апсайклінг (upcycling); даунсайклінг (downcycling); фрісайклінг (freecycling). Із представлених вище напрямків для подальшого дослідження обрано апсайклінг.

Апсайклінг – це різновид переробки, своєрідна практика створення корисного продукту з відходів чи вживаних речей. Основна мета апсайклінгу – це зменшення відходів та підвищення ефективності використання ресурсів.

Апсайклінг – це важлива складова свідомого споживання, перший крок до раціонального поводження з відходами. Для втілення апсайклінгу у життя потрібна вживана річ, натхнення та креативне мислення. Оскільки для здійснення процесу апсайклінгу можуть бути використані будь-які речі з навколишнього побутового світу, для прикладу в роботі взяті елементи вживаних штанів (кишеня) з джинсової тканини.

Актуальність теми дослідження полягає у необхідності формування екологічної свідомості школярів.

Мета роботи: розробка рекомендацій щодо впровадження напрямку апсайклінгу в окремі шкільні предмети та проведення шкільного конкурсу, направлено на розвиток креативного мислення.

Завдання дослідження полягає у розкритті основних екологічних термінів; виявленні відмінностей у сучасних напрямках по збереженню, раціональному використанні та переробці різних видів матеріалів та ресурсів; дослідженні напрямків апсайклінгу; розробці нових корисних речей з вживаних; розробці рекомендацій щодо впровадження напрямку апсайклінг в освітній процес.

Практичне значення роботи полягає в поширенні серед учнівського колективу та серед населення екокультури з метою збереження сировинного ресурсу та розвитку креативного мислення під час занять апсайклінгу.

Однією з найбільших індустрій, що забруднюють планету, вважається індустрія моди. Виробництво одягу займає друге місце за обсягами забруднення довкілля (після нафтопереробної галузі), а 50% товарів просто викидають протягом першого року після придбання. Забруднення довкілля товарами модної індустрії відбувається на всіх етапах – від виробництва до споживання. У результаті виконання першого розділу з'ясовано, що розумне поводження з відходами

Результати апсайклінгу у поєднанні з креативним мисленням у вигляді ряду речей, оздоблень та аксесуарів представлено на фото.

На заключному етапі роботи запропоновано впровадити напрям апсайклінгу в освітній процес, зокрема, розглянути теоретичні питання апсайклінгу на уроках основ здоров'я, практично реалізувати задум на уроках технологій. На рівні закладу загальної середньої освіти пропонується щорічно проводити тиждень апсайклінгу, результатом якого має бути проведений конкурс між класами різних років навчання за найбільш креативну ідею використання вживаних речей в інтер'єрі школи та шкільного подвір'я. Активним учасникам конкурсу рекомендувати участь в Екофестивалі «Екомода», який щорічно проходить у м. Хмельницькому.

Результати дослідження доводять, що впровадження напрямку апсайклінг в освітній процес дозволить поширити серед учнівського колективу та серед населення екокультури з метою збереження сировинного ресурсу та розвитку креативного мислення.

Отже, потужний позитивний досвід освітньої діяльності технологічного багатопрофільного ліцею ім. Артема Мазура та вагомий особистий досвід автора дають підстави стверджувати, що орієнтація на досягнення компетентностей задає принципово іншу логіку організації загальної середньої освіти. Перед учителем, якщо він хоче в якості освітнього результату мати екокомпетентність здобувачів ЗСО, постає завдання мотивувати їх до діяльності, формувати потребу у виконанні завдань, сприяти отриманню досвіду творчої діяльності та емоційно-ціннісного ставлення до знань і до процесу їх отримання. Учитель повинен уміти конструювати нові педагогічні ситуації, спрямовані на використання узагальнених способів діяльності та створення учнями власних продуктів в освоєнні знань. ■

ПОЗАКЛАСНА РОБОТА

ПРИРОДА – ЦІННІСТЬ, ЯКІЙ НЕМАЄ ЦІНИ (сценарій ігрового квесту)

Лариса СУМШЕНА,
педагог-організатор,
учитель вищої категорії
Хмельницького ліцею №17

Відповідно до Концепції екологічної освіти в Україні (затвердженій рішенням Колегії Міністерства освіти і науки України від 20.12.2001 №13/6-19), зміст екологічної освіти повинен бути спрямований на формування особистості з світоглядною установкою на дотримання норм екологічної грамотності і виконання практичних дій щодо захисту власного здоров'я і навколишнього природного середовища. Таким чином, екологічне виховання має ряд специфічних особливостей, а його розвиток повинен відповідати комплексу педагогічних вимог.

Вважаю, що ефективною формою для розвитку екологічної компетентності є проведення **квестів**, що забезпечать оптимальне співвідношення основних теоретичних і практичних навичок, які необхідні сучасним дітям для розуміння проблем навколишнього середовища.

Тема. Природа – цінність, якій немає ціни.

Мета: сформувані у дітей основи екологічної культури, бережливе ставлення до навколишньої природи, до себе і до людей.

Завдання:

- *освітні:* учасники закріплюють знання і засвоюють нові, з'ясовують глобальні проблеми забруднення планети Земля;
- *розвиваючі:* розвиток уваги, пам'яті, мовлення, мислення, уяви, фантазії, творчих здібностей, уміння знаходити раціональні рішення; розвиток мотивації навчальної діяльності;
- *виховні:* навчити дітей взаємодіяти в колективі однолітків.

Обладнання, наочні посібники: фотоапарат, мультимедійне обладнання; картки із завданнями, плакати, стінгазети, ватмани, маркери, ножиці, кульки, папір, нитки, скотч.

Афоризм для розгадування: «Природа-це не місце для відвідування. Це наш дім. (Гарі Снайдер)»

Тривалість проведення: 60 хвилин.

Учасники: учні 3-х класів.

План заходу:

- I. Станція «Узлісся» (10 хвилин)
- II. Станція «Екологічний світлофор» (15 хвилин)
- III. Станція «Мої сусіди на планеті» (15 хвилин)
- IV. Станція «Відгадай-но» (5 хвилин)
- V. Станція «Екологічні завдання» (15 хвилин)

Етапи виконання квесту:

1. Підготовка

Учнів 3-х класів об'єднують у три команди з шести осіб. Кожна команда обирає капітана, який організуватиме та координуватиме діяльність усієї команди в ході заходу.

2. Проведення

Захід «Природа-цінність, якій немає ціни» проводиться у рамках «занурення» предметів природничо-наукового циклу та присвячене Всесвітньому дню Землі – 22 квітня. Винахідливість та кмітливість команд оцінює журі, яке інформує про підсумки конкурсів, визначає та нагороджує переможців. У його склад запрошуються вчителі хімії, біології, екології, педагоги-організатори, учителі початкових класів.

3. Аналіз

Підбиття підсумків.

ПОЗАКЛАСНА РОБОТА

Структура квесту:

Ведучий: Сьогодні ми зібралися у цій залі на грумандрівку екологічною стежиною. У ній беруть участь три команди. Суть завдання: здійснити подорож станціями, зібрати картки з частинами афоризму про природу, скласти цілий афоризм, повернутися до актової зали для виступів команд та підбиття підсумків. Отож, розпочнемо!

(Кожна команда вирушає з маршрутним листом на свою станцію).

I. Станція «Узлісся»

1. Які тварини живуть у нашому лісі? (діти згадують)

(Якщо команда впоралася із завданням, отримує словосполучення: «природа – це»).

II. Станція «Екологічний світлофор»

Для проведення заходу використовуються запитання на жовтих, червоних та зелених картках, які кладуть на різні столи. Учні повинні вибрати з кожного столу по одній картці та відповісти на обрані питання. За кожну правильну відповідь – 1 бал.

- 1. Зелені картки допомагає природі.
- 2. Червоні картки ясно, що шкодите їй.
- 3. Жовті картки вас попереджає.

Запитання на жовтих картках:

1. Чому не можна вигулювати собак та кішок біля дитячого майданчику? (Діти можуть заразитися глистами).
2. Чому не можна ловити та забирати додому диких звірів? (У неволі вони гинуть, а випущені знову в ліс – не виживуть).

3. Яку небезпеку становлять самостійно зібрані гриби? (Можна набрати отруйних грибів, а гриби поблизу дороги накопичують отруйні речовини).
4. Чи можна ловити комах і тримати їх в неволі? (Не можна, вони є їжею для інших тварин).
5. Чому не можна розпалювати та залишати в лісі багаття (може виникнути пожежа).
6. Чому не можна гучно вмикати акустичні колонки, радіо в лісі, особливо навесні? (Птахи не повертаються в гнізда, і пташенята гинуть).

Запитання на червоних картках:

1. Чому не можна рвати весняних квітів у лісі? (Багато з них занесені до Червоної книги і не зможуть розмножуватися).
2. Яку шкоду завдають обгортки, пластик, папірці, скло рослинам? (Пластик, скло не розкладаються, для розпаду інших матеріалів потрібно багато років, тому рослини гинуть).
3. Чому не можна рубати дерева? Як можна відновити вирубані дерева? (Нестача кисню; нові насадження).
4. Якої шкоди завдає дим з фабричних та заводських труб? (Кислотні дощі, алергії та захворювання дихальної системи).
5. Що відбувається з деревом, якщо на корі вирізають написи і малюнки? (Дерево втрачає соки, у рани потрапляє бруд, і деревина руйнується).
6. Чому повітря біля автомобільної дороги є шкідливим? Що необхідно робити, щоб повітря на автостраді було чистішим? (Відбуваються шкідливі викиди в атмосферу вуглекислого газу; насаджувати дерева)

Запитання на зелених картках:

1. Чи потрібно садити дерева, що не плодоносять? Чому? (Потрібно; виробляють кисень, дають затінок).
2. Чому в кімнаті, де знаходяться рослини, люди менше хворіють? (Рослини зволожують повітря, виділяють фітонциди, що вбивають бактерії).
3. Як зберегти джерело, щоб воно не вичерпалося і не забруднилося? (Не кидати сміття, регулярно чистити, не випасати поруч худобу, не розорювати поля, не обробляти поруч ґрунт добривами та отрутохімікатами).
4. Як можна допомогти вижити взимку птахам? (Виготовляти та розвішувати годівниці та регулярно підсипати корм).
5. Що ми можемо зробити для того, щоб менше вирубувалося дерев? (Збирати та здавати макулатуру, робити нові насадження).

ПОЗАКЛАСНА РОБОТА

6. Чому потрібно збирати насіння деревних порід? (З насіння вирощують у розсадниках дерева для нових лісонасаджень).

(Якщо команда впоралася із завданням, отримує словосполучення «не місце»)

III. Станція художня «Мої сусіди на планеті»

Командам пропонують прикрасити планету Земля та заселити її жителями. Організатори оцінюють малюнки за 5-бальною системою.

(Якщо команда впоралася із завданням, отримує словосполучення «для відвідування»)

IV. Станція «Відгадай-но!»

Командам пропонуються запитання. Ті команди, які правильно дадуть відповідь на них, отримають до 5 балів.

- ⇒ Коли нема — чекають, а коли прийду — тікають (дощ)
- ⇒ Усіх годує, напуває, а про неї не всяк дбає (земля)
- ⇒ Крил не має, скрізь літає та ще й куряву здіймає (вітер)
- ⇒ Тече, тече — не витече; біжить, біжить — не вибіжить (річка)
- ⇒
- ⇒ Улітку жупани вдягають, взимку їх знімають (дерева)
- ⇒ Восени опадають, а весною виростають (листя)
- ⇒ Усі його люблять, усі його чекають, а хто подивиться — кожен скривиться (сонце)
- ⇒ Два брати весь вік живуть, один на одного дивляться, а до купи не зйдуться (небо і земля)

(Якщо команда впоралася із завданням, отримує словосполучення «це наш»)

V. Станція «Екологічні завдання»

- ⇒ Чому в лісі не можна рвати квіти? (Вони не встигають дати насіння)
- ⇒ Як можна допомогти дереву, якщо на стовбурі рана? (Замастити її глиною)
- ⇒ Головний ворог лісу (пожежа) Чому небезпечна пожежа в лісі? (Горять рослини та страждають тварини)
- ⇒ Хто найчастіше винен у виникненні пожеж у лісі? (Люди)
- ⇒ Яку користь приносять дощові хробаки? (Розпушують ґрунт, покращують його родючість)
- ⇒ Чи може гриб з'їсти дерево? (Гриб – трутовик перетворює дерево на потерть)

⇒ Чому взимку потрібно робити годівниці для птахів та підгодовувати їх? (Птахам важко знаходити корм під снігом)

⇒ Користь чи шкоду приносять синиці взимку? (Синиці взимку розшукують у корі дерев комах, що сховалися там, їх личинки і яйця, поїдають їх.)

⇒ Чому не можна вбивати бабок? (Вони знищують багато шкідливих комах)

⇒ Чому в лісі не можна знищувати навіть отруйні гриби? (Вони є їжею та ліками для багатьох тварин)

(Якщо команда впоралася із завданням, отримує слово «дім»)

Підбиття підсумків, нагородження

Ведучий: Дорогі друзі! Ви сьогодні гарно попрацювали. Кожна команда отримала і склала афоризм нашого екологічного квесту: «Природа - це не місце для відвідування. Це наш дім.»(Гарі Снайдер)

ЗЕМЛЯ – ЦЕ ОТЧИЙ ДІМ

Холодний космос, зорі та планети...
А серед них – Земля, де є життя.
Та людство взяла жадібність в тенети,
Безпечність із жорстокістю буття.

Рубають ліс, столітній дуб пиляють,
Що на околиці, мов сторож, височить,
Красуню Мавку в безнадії огортають
Тумани смутку ще зелених верховіть.

Блакитні очі рік струмками витікають
І синь води у дальню даль несуть,
Та білі лебеді, що знову прилітають,
Вже дивляться у темну каламуть.

І виє вітер, мовби вовкулака,
Він носить скверну, пластик або бруд...
Чи ж буде за таке життя подяка
Від правнуків, що жити будуть тут?

Спинись, людино, схаменись сердечно,
Земля – це отчий дім, де радо всі живуть.
І так вже буревії, землетруси і ракети
Все палять, нищать, на шматочки рвуть!

Чи ж треба більше злочину, людино!
Завдати болю й ран святій землі?
Нам треба берегти її, єдину,
Щоб жило людство в щасті та добрі!

Оксана БОЙКО,
учитель української мови та літератури
Хмельницької середньої
загальноосвітньої школи №24

Художник – Нікіта Тімов

Нашим майбутнім співавторам

Як і у кожного креативного педагога, у вас, безсумнівно, виникає безліч цікавих ідей та думок, які ви крок за кроком утілюєте в педагогічну працю: навчаєте, виховуєте, розвиваєте, впроваджуєте, формуєте. У вас є своя особлива манера спілкування з дітьми, індивідуальний стиль проведення уроку, навчального заняття чи виховного заходу, крутецька освітня ідея, цінний досвід, перевірений часом. Тобто, все те, що робить вас справжніми майстрами своєї справи.

То ж поділіться цим досвідом зі своїми колегами:

- ✓ опишіть історію свого професійного успіху/родзинки свого педагогічного досвіду/цікаву розробку навчального заняття чи виховного заходу (обсяг – до 3-х сторінок формату А4, шрифт Times New Roman, 14 пт)
- ✓ додайте кілька цікавих світлин чи графічних зображень;
- ✓ мультимедійний контент розмістіть на Google-диску та додайте посилання до публікації;
- ✓ перевірте матеріал на наявність орфографічних та пунктуаційних помилок;
- ✓ не забудьте вказати свої дані (прізвище, ім'я, назву закладу освіти, посаду), додайте своє фото;
- ✓ надішліть матеріали за адресою: khmcenterteachers@gmail.com (з поміткою «Для газети») до 20 числа кожного місяця.

Ми поважаємо авторські права, тому просимо дотримуватися академічної доброчесності.

Редакція залишає за собою право редагувати отримані матеріали та не несе відповідальності за їх зміст.